

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE ASOCIAȚIA PROMO-LEX

RAPORTUL nr. 3

Monitorizarea Alegerilor Locale Generale din 14 (28) iunie 2015

Perioada de monitorizare: 21 mai – 10 iunie 2015

Publicat la 12 iunie 2015

Chișinău, 2015

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație

Efortul de Monitorizare a Alegerilor Locale Generale din 14 (28) iunie 2015 este susținut financiar de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Consiliul Europei, precum și beneficiază de asistență tehnică din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI).

Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

CUPRINS

REZUMAT	4
CONSTATĂRI.....	5
1. ORGANELE ELECTORALE	5
2. SOCIETATEA CIVILĂ	12
3. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ.....	12
4. CONCURENȚII ELECTORALI.....	13
5. MASS-MEDIA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ.....	21
FINANȚAREA CAMPANIEI ELECTORALE	22
1. FONDURI ELECTORALE ȘI TREZORIERI	22
2. RAPORTAREA FINANCIARĂ A CONCURENȚILOR ELECTORALI	22
3. ACTIVITATEA ORGANELOR CONSTATATOARE.....	31
METODOLOGIA DE OBSERVARE A ASOCIAȚIEI PROMO-LEX	32
RECOMANDĂRI	32
LISTA DE ABREVIERI	34

REZUMAT

În cadrul Coaliției pentru alegeri libere și corecte, Promo-LEX desfășoară monitorizarea de lungă durată a perioadei electorale în contextul alegerilor locale generale din 14 iunie 2015. Prezentul raport acoperă perioada electorală cuprinsă între 21 mai - 10 iunie 2015 și reflectă constatările cu caracter electoral conectate la cadrul juridic corespunzător, care au fost raportate de către observatorii Promo-LEX. În ceea ce privește rapoartele financiare ale concurenților electorali, acestea au fost confruntate cu constatările observatorilor din teritoriu pentru perioada 08 mai - 05 iunie 2015, stabilindu-se diferențele dintre date.

În perioada monitorizată, Comisia Electorală Centrală (CEC) a avut un regim de lucru obișnuit. CEC a lucrat asupra listelor alegătorilor, a acreditat încă 878 de observatori naționali, dintre care 687 din partea Promo-LEX și 80 observatori internaționali, precum și a analizat / s-a expus asupra a 12 contestații. În perioada de referință, cu mici întârzieri de la programul calendaristic, au fost alese organele de conducere ale birourilor electorale ale secțiilor de votare (BESV). Asigurarea logistică a secțiilor de votare (SV) rămâne o problemă serioasă. Observatorii au raportat organizarea a 33 de seminarii de instruire pentru funcționarii electorali. Cu toate acestea, rămâne îngrijorător numărul funcționarilor electorali, în special al celor delegați de partidele politice, care au rămas neinstruiți.

Observatorii Promo-LEX au constatat cazuri de creștere a numărului alegătorilor înscriși pe liste electorale în cel puțin 8 CECE de nivel 1, inclusiv prin înregistrarea mai multor persoane în casele unor candidați electorali. Acest fapt ridică semne de îngrijorare asupra corectitudinii alegerilor locale în circumscripțiile respective.

Misiunea de observare Promo-LEX a constatat că 10 partide, 1 bloc electoral și zeci de candidați independenți au organizat diverse activități de agitație electorală. Comparativ cu perioada precedentă de raportare, Promo-LEX a înregistrat o creștere considerabilă a numărului activităților de agitație electorală. Concurenții electorali au utilizat tradiționalele lansări de campanii electorale, întâlniri cu alegătorii, concerte electorale, distribuirea publicității promoționale, publicitatea stradală și în mass-media, organizarea activităților sportive, amplasarea corturilor de agitație electorală, etc.

Rămâne îngrijorător numărul de cazuri de utilizare a resurselor administrative raportate de observatorii Promo-LEX, în perioada de referință, fiind constatate cel puțin 39 cazuri. Din momentul lansării Misiunii de observare, Promo-LEX a fost constatat deja un număr total de 61 cazuri de utilizare a resurselor administrative, ceea ce reprezintă cu 19 cazuri mai mult decât în scrutinul din 2011. Potrivit informațiilor observatorilor, au fost semnalate cel puțin 42 cazuri în care concurenții electorali au recurs la cadouri cu conotație electorală. Din momentul lansării Misiunii-a constatat un număr total de 51 cazuri de oferire a cadourilor cu tentă electorală, în timp ce în 2011, Promo-LEX a înregistrat 99 cazuri.

În această perioadă, a devenit mai pronunțată implicarea societății civile. Cel puțin 8 organizații au desfășurat dezbateri publice, campanii de educație civică și electorală, seminarii tematice.

Prestația mass-mediei locale și regionale a fost una moderată, observatorii raportând doar 9 ziare și 4 posturi TV locale și regionale, care s-au implicat în campania de promovare a unor concurenți electorali.

În ceea ce privește raportarea finanțelor concurenților electorali, în campania electorală pentru alegerile locale generale din 14 (28) iunie 2014, comparativ cu Alegerile Parlamentare din 30 noiembrie 2014, Promo-LEX constată o reducere a cheltuielilor neraportate.

În contextul raportării finanțelor, 16 concurenți electorali au depus rapoarte la CEC, iar 15 din ei au indicat venituri și cheltuieli. Doar 1554 cetățeni au contribuit cu suma de 36 881 143.06 lei la fondurile de campanie ale partidelor și blocurilor electorale. În continuare rămân neclare sursele de

finanțare indicate în rapoartele financiare drept ”cotizații de membru”. În total concurenții electorali - partide politice și blocuri electorale - au raportat la CEC 51 555 645.25 lei. Potrivit datelor Promo-LEX, la Consiliile electorale ale circumscripțiilor electorale de nivelul II (CECE II), 388 candidați independenți au depus demersuri privind neutilizarea resurselor financiare, 78 au depus rapoarte financiare, dintre care 42 au declarat venituri în sumă totală de 358, 323 lei. Partidele politice și blocurile electorale au raportat majoritatea cheltuielilor - 76% pentru publicitate electorală. În perioada de raportare, niciun partid politic sau bloc electoral n-a reflectat cheltuieli la capitolul recompense. Cele mai mari cheltuieli raportate au fost prezentate de PDM – 17 304 667,32 lei, ceea ce constituie 29,21% din plafonul maxim stabilit de CEC. În circumscripția electorală (CE) Orhei, în perioada de referință, concurentul electoral din partea MSPR Ravnopravie a cheltuit 2 488 559,39 lei raportați. Prin comparație, această sumă este de 4.56 ori mai mare decât suma ce poate fi cheltuită de un candidat independent (CI) pentru întreaga perioadă de campanie în CE Orhei.

CONSTATĂRI

1. ORGANELE ELECTORALE

Hotărâri CEC

În perioada de raportare, CEC a adoptat 2 hotărâri în vederea reglementării procesului electoral.

Astfel, CEC a aprobat modelul buletinului de vot pentru alegerea consilierilor în Consiliul municipal Comrat, Unitatea Teritorial-Autonomă Găgăuzia (UTAG), stabilind forma de broșură/tipul/culoarea hârtiei buletinelor de vot.

CEC a stabilit ca alegătorii din com. Chițcani (s. Merenești și s. Zahorna), s. Cremenciug și s. Gâsca r. Căușeni, unde nu au fost constituite BESV din lipsa Administrației Publice Locale (APL), să poată participa cel puțin la alegerile Consiliului raional. Astfel, alegătorii din com. Chițcani și s. Cremenciug vor vota la SV 23 din s. Copanca, iar alegătorii din s. Gâsca vor vota la SV 27 din com. Fârlădeni. Totodată, CEC a decis reamplasarea SV 3 din com. Corjova, r. Dubăsari, în incinta Oficiului Medicului de Familie din s. Cocieri, r. Dubăsari.

Suspendarea temporară a utilizării paginilor web administrate de către CEC

La data de 29 mai 2015, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNPDCP), în baza unei plângeri depuse de un cetățean încă în anul 2013, a decis efectuarea unui control inopinat la CEC în vederea investigării unor preținse acțiuni de prelucrare ilegală a datelor cu caracter personal. Potrivit legislației electorale CEC este unica autoritate publică responsabilă de elaborarea listelor electorale, care conțin și date care clasificate ca date cu caracter personal. La fel, începând cu 2013 CEC a remis Parlamentului solicitări privind precizarea legislației în ce privește utilizarea datelor cu caracter personal în procesul electoral. Solicitățile CEC au rămas fără examinare. Ca urmare a acestor fapte, la data de 30 mai 2015, CEC a fost nevoită să suspende pe un termen nedeterminat utilizarea paginilor web administrate (www.cec.md, www.voteaza.md, www.alegator.md). În aceeași zi, paginile web administrate de CEC și-au reluat activitatea.

Contestații soluționate de către CEC

Conform paginii electronice oficiale, în perioada de raportare, CEC a examinat 12 contestații ale concurenților electorali, dintre care 2 au fost admise integral, 3 au fost admise parțial, 3 au fost respinse drept neîntemeiate, iar 4 au fost restituite fără examinare.

CEC asigură examinarea contestațiilor cu respectarea principiilor contradictorialității. Astfel, atât partea care a depus contestația, cât și partea care este vizată, pot depune referințe și probe împotriva contestațiilor.

Contestații au fost depuse de către PDM – 1 caz, BE PPEM - 1 caz, PPCNM – 2 cazuri, PSRM - 4 cazuri, PLDM – 4 cazuri.

Au fost depuse contestații în vederea anulării deciziilor CECE II (Chișinău – 6 cazuri, Anenii Noi – 1 caz, Hîncești - 2 cazuri, Ungheni - 1 caz, Cantemir - 1 caz), dintre care unele au fost anulate integral (Chișinău – 1 caz, Anenii Noi - 1 caz) sau parțial (Chișinău - 2 cazuri). O contestație a fost depusă în vederea anulării deciziei CECE I (s. Săiți r. Căușeni), care a fost restituită fără a fi examinată, deoarece a fost depusă către organul electoral necorespunzător.

Obiectul contestațiilor l-a constituit încălcarea prevederilor legale privind amplasarea afișajelor electorale – 2 cazuri (Chișinău), înregistrarea candidaților – 5 cazuri (s. Săiți r. Căușeni, Anenii Noi, Ungheni – câte 1 caz, Hîncești – 2 cazuri), desfășurarea întrunirilor - 1 caz (Chișinău), utilizarea resurselor administrative - 1 caz (Chișinău), nesuspendarea din funcție - 2 cazuri (Soroca, Cantemir), consimțământul de a fi atras la răspundere penală - 1 caz (Chișinău).

Lacunele existente referitoare la votare în baza certificatelor pentru drept de vot

Conform art. 39 alin. 7 al Codului Electoral, în cazul în care alegătorul își schimbă domiciliul sau reședința în perioada dintre data întocmirii listelor electorale și data alegerilor, biroul electoral al secției de votare corespunzător domiciliului precedent, la solicitarea alegătorului și în baza actului de identitate acceptat pentru participarea la votare, îi eliberează un certificat pentru drept de vot. Această prevedere legală vine să instituie o obligație sau un filtru suplimentar pentru a preveni „migrația” alegătorilor de la o circumscripție electorală în alta, în perioada imediat apropiată zilei alegerilor. Până în prezent, nici Parlamentul, dar nici CEC nu a oferit explicații privind aplicarea normei respective.

Situația respectivă înlesnește comiterea unor posibile fraude electorale de influențare a rezultatelor alegerilor prin creșterea intenționată a numărului de alegători pe listele electorale. Potrivit constatărilor observatorilor Promo-LEX, în anumite circumscripții electorale din mun. Chișinău au fost semnalate cazuri de înregistrare a mai multor persoane la aceeași adresă în perioada apropiată de ziua alegerilor. În particular, la data întocmirii listelor electorale, în listele electorale din CECE 1/7 Băcioi figurau 9862 alegători. La 8 iunie 2015, listele electorale pentru com. Băcioi conțineau deja 10 089 alegători, cu 227 de persoane mai mult. Dintre aceste persoane, cel puțin 117 sunt înregistrate cu viză temporară de domiciliu în casele unor candidați electorali din partea PDM, fapt confirmat și de Secția de evidență și documentare a populației din sectorul Botanica, mun. Chișinău. Pe de altă parte, potrivit art. 30 lit. b) Cod Electoral, BESV eliberează certificate pentru drept de vot alegătorilor care nu se vor afla la domiciliu în ziua alegerilor. Potrivit p. 29 al Regulamentului CEC privind întocmirea, administrarea, transmiterea și actualizarea listelor electorale, în cazul alegerilor locale, în baza certificatelor pentru drept de vot, vor putea vota doar membrii BESV în SV în care își desfășoară activitatea.

Astfel, pe de o parte nu este reglementat corespunzător dreptul la vot al alegătorilor care și-au schimbat reședința/domiciliul în perioada dintre data întocmirii listelor electorale și data alegerilor (cel puțin 22 zile înainte de ziua alegerilor) iar pe de altă parte CEC a limitat nejustificat dreptul la vot pe teritoriul circumscripției pentru alegătorii care în ziua votării își vor desfășura activitatea de muncă (cadre medicale, colaboratori de poliție, pompierii etc.) în afara razei SV dar care își au domiciliul/reședința în raza circumscripției electorale respective.

Alegerea organelor de conducere BESV

Conform art. 29 alin. 12 al Codului Electoral, în decurs de 2 zile de la data constituirii BESV, membrii acestuia aleg din rândul lor președintele, vicepreședintele și secretarul biroului. Potrivit prevederilor legale și a Programului calendaristic al CEC, organele de conducere ale BESV urmau a fi alese inclusiv până la data de 21 mai 2015.

Conform rapoartelor observatorilor Promo-LEX, organele de conducere ale BESV au fost alese în felul următor:

- cu întârziere de 1 zi - cel puțin 73 cazuri din 9 CECE II (Cantemir – 7 BESV, mun. Chișinău - 35 BESV, Criuleni – 8 BESV, Dubăsari – 2 BESV, Edineț – 8 BESV, Fălești - 2 BESV, Hîncești – 1 BESV, Nisporeni – 2 BESV, Sîngerei – 8 BESV);
- cu o întârziere de 2 zile - cel puțin 7 cazuri din 3 CECE II (Cahul și Căușeni – câte 1 BESV, Chișinău – 5 BESV);
- cu o întârziere de 4 zile – cel puțin 64 cazuri din 10 CECE II (Căușeni, Ialoveni, Rezina, Telenești și UTAG - câte 1 BESV, Chișinău – 42 BESV, Drochia - 3 BESV, Leova – 4 BESV, Sîngerei – 7 BESV, Taraclia – 3 BESV);
- cu o întârziere de cel puțin 5 zile – cel puțin 12 cazuri din 2 CECE II (Chișinău – 10 BESV, Ștefan Vodă – 2 BESV).

Modificarea/completarea componenței nominale a CECE de nivel II

În 9 CECE II a fost modificată componența nominală a consiliilor electorale. Aceste modificări s-au datorat inițiativei CEC (Rîșcani), partidelor politice (PL – Rîșcani, PDM - Chișinău, Căușeni, Drochia, PSRM Edineț, Căușeni, Cahul, Rezina, PLDM - Criuleni, Căușeni).

Modificarea componenței nominale a CECE de nivel I

Observatorii Promo-LEX au constatat că în cel puțin 35 CE de nivelul I a fost modificată componența nominală a consiliilor electorale.

Aceste modificări s-au datorat refuzului funcționarilor electorali de a-și continua activitatea (5 cazuri), legăturii de rudenie cu candidații (6 cazuri), relațiilor de afinitate cu candidații (7 cazuri), incompatibilității prin deținerea concomitență a funcțiilor în CECE și BESV (1 caz), înregistrării funcționarului electoral în calitate de candidat (5 cazuri), neexercitării obligațiilor de serviciu (1 caz), la inițiativa partidelor politice (13 cazuri: PLDM - 1 caz, PCRM - 4 cazuri, RFE - 2 cazuri, PDM - 3 cazuri, PSRM - 2 cazuri, Partidul Nostru - 1 caz).

Modificarea componenței nominale a BESV

Observatorii Promo-LEX au constatat că în cel puțin 30 BESV din 13 circumscripții raionale a fost modificată componența nominală. Aceste modificări s-au datorat refuzului funcționarului de a-și continua activitatea (3 cazuri), legăturii de rudenie cu candidații (10 cazuri), relațiilor de afinitate ale funcționarului electoral cu candidații (5 cazuri), înregistrării funcționarului electoral în calitate de candidat (1 caz), la inițiativa CEC (5 cazuri), la inițiativa APL (9 cazuri), la inițiativa partidelor politice (17 cazuri: PLDM - 2 cazuri, PCRM - 6 cazuri, PDM - 1 caz, PSRM - 1 caz, PL – 7 cazuri).

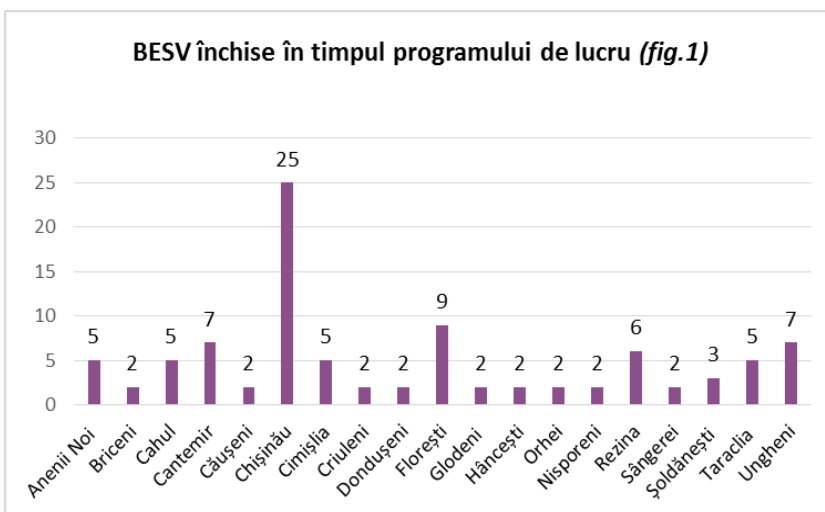
Programul de lucru al organelor electorale ierarhic inferioare

Conform p. 29 al Regulamentului CEC cu privire la activitatea BESV, orele de audiență a membrilor BESV se determină de birou prin aprobarea unui program în care să se țină cont de timpul liber al alegătorilor.

În timpul vizitelor efectuate la sediile BESV, între orele 09.00 – 19.00, în 19 circumscripții electorale observatorii Promo-LEX au înregistrat cel puțin 95 de cazuri în care sediile BESV erau închise (*fig. 1*).

De asemenea, la data de 10 iunie 2015, în intervalul 15.00-17.00, observatorii Promo-LEX au contactat telefonic 212 SV eșantionate pe întreg teritoriul Republicii Moldova (RM). Au fost selectate secțiile de votare,

începând cu SV nr. 1, prin aplicarea pasului de numărare 10. În timpul verificării telefonice, 136 SV nu au răspuns la apel, ceea ce constituie 64 % din numărul total al secțiilor de votare contactate. În pofida sesizării unei deficiențe similare la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 (63 % sau 133 cazuri) dar și în raportul precedent, Asociația Promo-LEX constată perpetuarea aceleiași abateri și la alegerile locale generale din 14 (28) iunie 2015.

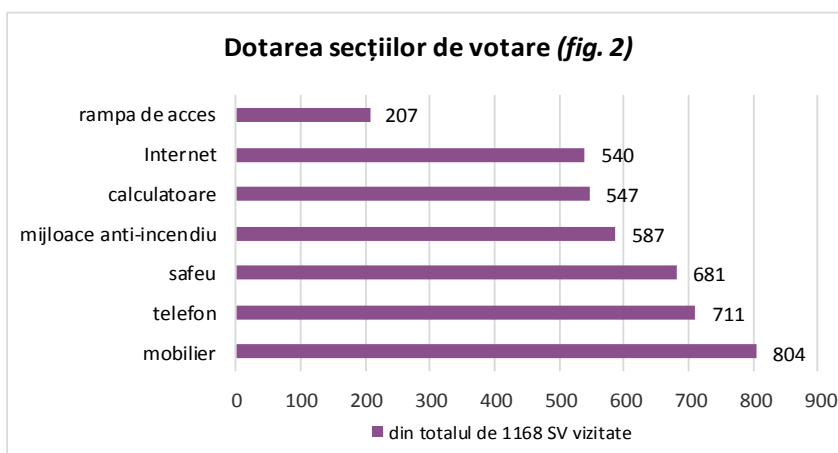

Asigurarea logistică a organelor electorale inferioare

Conform p. 5, 7 din Instrucțiunea CEC cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, la stabilirea localului secției de votare se va da preferință spațiilor aflate la parterul clădirilor, amplasate în locuri publice accesibile, astfel încât să se faciliteze și accesul persoanelor în vârstă și a celor cu dizabilități; în imobilele în care se amenajează spații destinate desfășurării votării trebuie să existe mijloace de comunicații, inclusiv electronice, energie electrică, grup sanitar, mijloace de stingere a incendiilor, marcaje ale căilor de evacuare.

Din 1168 secții de votare vizitate de observatorii Promo-LEX, în perioada de raportare, s-a constatat că dotarea SV reprezintă o problemă semnificativă (*fig. 2*).

Cauzele principale ale dotării insuficiente a secțiilor de votare în perioada de raportare sunt imposibilitatea APL de a asigura securitatea secțiilor de votare în alte zile decât data alegerilor, precum și utilizarea spațiilor secțiilor de votare conform destinației lor de bază. Un caz excepțional a fost înregistrat în s. Etulia, UTAG, unde SV a rămas fără acoperiș după ploile din luna iunie.

Totodată, în timpul verificării telefonice menționată mai sus, din cele 76 SV care au răspuns la apel (din totalul de 212 SV contactate), 64 au confirmat conectarea la Internet.

Listele electorale

În conformitate cu Regulamentul CEC privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, listele electorale, întocmite în baza Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA), trebuie să conțină informația despre numele și prenumele, anul nașterii alegătorului, domiciliul/reședința alegătorului, IDNP, seria și nr. actului de identitate. În cazul comunelor, listele electorale se întocmesc pe sate și, după caz, pe străzi, iar în cazul orașelor și municipiilor – pe străzi și blocuri. Listele ștampilate și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină se transmit APL.

Potrivit observatorilor Promo-LEX, în 17 cazuri (2 BESV din r. Anenii Noi, 1 BESV din r. Basarabeasca, 11 BESV din mun. Chișinău, 1 BESV din r. Fălești, 2 BESV din UTAG) listele electorale nu conțineau informația despre adresa de domiciliu/reședință a alegătorilor. În cel puțin 25 cazuri listele electorale conțineau nereguli legate de introducerea în listele electorale a persoanelor cu viză de domiciliu/reședință din altă localitate, absența din liste a persoanelor domiciliat în localitatea respectivă, indicarea greșită a străzilor, dublarea numelui alegătorilor. În 2 cazuri (BESV 49 și 66 din Chișinău) nu era ștampilată câte 1 filă din listele.

Aceste constatări, raportate la supozițiile cu privire la „migrația” alegătorilor pe liste electorale în ajunul alegerilor ridică mari semne de îngrijorare asupra corectitudinii viitoarelor alegeri în circumscripțiile menționate. Astfel, Promo-LEX a constatat o creștere a numărului de alegători pe liste electorale în cel puțin 8 CECE de nivel I din mun. Chișinău comparativ cu alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 (vezi Tabelul de mai jos).

Tabel. 1. Listele electorale în alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2015 și 14 iunie 2015

	CECE de nivel I	Codru	Cricova	Durlești	Vadul lui Vodă	Băcioi	Bubuieci	Trușeni	Ghidighici
Liste electorale	14.06.2015	12506	7046	18018	4720	10089	7068	7440	6775
	30.11.2014	11150	6986	17805	4501	9993	6869	7234	4370
diferența		1356	60	213	219	96	199	206	2405

De asemenea, observatorii au constatat cel puțin 10 cazuri în care listele electorale erau păstrate fie acasă la președinții BESV, fie în locuri nesecurizate (BESV 49 Cahul, BESV 15 Căușeni, BESV 40 Cimișlia, BESV 34 Criuleni, BESV 38 Fălești, BESV 13, 15, 21, 41 și 42, Taraclia).

În Programul calendaristic aprobat de CEC privind realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din data de 14 iunie 2015 nu se regăsesc datele testării RSA. Totuși, conform rezultatelor verificării telefonice a activității BESV din data de 10 iunie 2015, observatorii Promo-LEX au stabilit că în 54 din cele 76 SV care au răspuns la apel (din 212 SV contactate) a fost efectuată testarea RSA.

Accesul alegătorilor la listele electorale

Potrivit art. 40 alin. 1 al Codului Electoral, listele electorale se fac accesibile în localurile SV cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor. Potrivit programului calendaristic CEC, la data de 25 mai 2015, BESV-urile urmau să pună listele electorale la dispoziția publicului, la solicitarea cetățenilor ce dispun de acest drept, cu prezentarea buletinului de identitate. Întrucât listele electorale conțin date cu caracter personal, prelucrarea acestora trebuie desfășurată cu asigurarea protecției datelor respective.

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au constatat că cel puțin 19 BESV au pus listele electorale la dispoziția publicului cu 1 zi întârziere, 11 BESV – cu 2 zile întârziere, 15 BESV – cu

peste 3 zile întârziere. Cel puțin 2 BESV nu au asigurat protecția datelor cu caracter personal (BESV 15 Hîncești și BESV 41 Leova), afișând listele electorale pe panourile informative.

Pe de altă parte, în virtutea conflictului de interpretare a legislației de către CEC și CNPDCP sunt necesare intervenții legislative imediate pentru a delimita aria de protecție a datelor cu caracter personal și asigurarea transparenței și accesibilității listelor electorale.

Contestații examinate de către CECE II, CECE I și BESV

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au constatat depunerea/examinarea a cel puțin 17 contestații la 9 CECE II (Basarabeasca, Chișinău, Hîncești, Drochia, Glodeni, Dondușeni, Cantemir, Rezina, Bălți), 2 fiind admise integral, 2 fiind admise parțial, 9 fiind respinse drept neîntemeiate, 3 fiind restituite fără examinare, iar 1 fiind transmisă spre examinare conform competenței.

Astfel, au fost depuse contestații de către PDM – 1 caz, PSRM - 5 cazuri, PCRM – 1 caz, PL- 2 cazuri, PPPVE - 1 caz, candidați independenți - 5 cazuri, PLDM - 1 caz, precum și o contestație depusă în comun de 7 concurenți electorali (PSRM, BE PPEM, PP PN, trei candidați independenți). Contestațiile au fost îndreptate împotriva PL (4 cazuri), PLDM – (4 cazuri), PCRM (1 caz), PSRM – (2 cazuri), PDM (3 cazuri).

Obiectul contestațiilor l-a constituit încălcarea prevederilor legale privind publicitatea electorală fără însemnele corespunzătoare - 3 cazuri (Chișinău, Glodeni); utilizarea simbolurilor de stat pentru publicitatea electorală - 1 caz (Chișinău), amplasarea afișelor electorale – 3 cazuri (Chișinău, Glodeni, Bălți), înregistrarea candidatului – 5 cazuri (Chișinău, Dondușeni, Cantemir, Rezina), utilizarea resurselor administrative - 4 cazuri (Basarabeasca, Hîncești, Cantemir), nesuspendarea din funcție - 1 caz (Hîncești).

Observatorii Promo-LEX au constatat depunerea/examinarea a cel puțin 19 contestații în 13 CECE I (s. Cîrpești, s. Toceni, s. Vișniovea r. Cantemir; s. Petrești r. Ungheni; s. Lipoveni r. Cimișlia; s. Dubăsarii Vechi r. Dubăsari; s. Piscărești r. Rezina; s. Bulboaca r. Anenii Noi; s. Sărata Nouă r. Leova; Ungheni; or. Codru mun. Chișinău; s. Elizaveta, s. Sadovoe mun. Bălți; s. Izvoare r. Fălești), 4 fiind admise, 14 fiind respinse drept neîntemeiate, iar 1 fiind în curs de examinare. Astfel, contestații au fost depuse de către BE PPEM (1 caz), CI (1 caz), PPRM (1 caz), PLDM (2 cazuri), PL (2 cazuri), PDM (4 cazuri), PSRM (3 cazuri), PCRM (5 cazuri).

Contestațiile au vizat următorii concurenți electorali: PL (1 caz), PCRM (1 caz), PP PN (1 caz), PSRM (1 caz), CI (2 cazuri), PDM (3 cazuri), PLDM (8 cazuri).

Obiectul contestațiilor l-a constituit încălcarea prevederilor legale privind amplasarea afișelor electorale (7 cazuri), distribuirea publicității electorale denigratoare, inclusiv fără însemne corespunzătoare (1 caz), înregistrarea candidatului (1 caz), desfășurarea întrunirilor (1 caz), utilizarea resurselor administrative (3 cazuri), nesuspendarea din funcție (3 cazuri), oferirea cadourilor electorale (1 caz), utilizarea datelor cu caracter personal (1 caz), relații de afinitate ale membrilor BESV cu candidații (1 caz).

Implicarea membrilor organelor electorale în activități politice

Conform art. 32 alin. 7 al Codului Electoral, membrii consiliilor electorale nu pot să se implice în activități politice în susținerea vreunui dintre concurenții electorali; nu pot să se afilieze niciunui dintre ei; nu pot sprijini financiar sau prin orice alte modalități, direct sau indirect, niciun concurent electoral.

În perioada de raportare, Promo-LEX a constatat 3 cazuri de implicare a funcționarilor electorali în activități politice. Astfel, un membru CECE I din s. Tabani r. Briceni a făcut agitație electorală în favoarea unui candidat la funcția de primar și a distribuit pliante electorale. Președintele BESV 13

Basarabeasca a distribuit câte 1000 lei mai multor persoane care urmau să facă agitație electorală în favoarea PDM, iar ședințele CECE I Baurci Moldoveni r. Cahul se convoacă în biroului primarului, unde există un steag și un calendar cu simbolul PDM.

Instruiri electorale

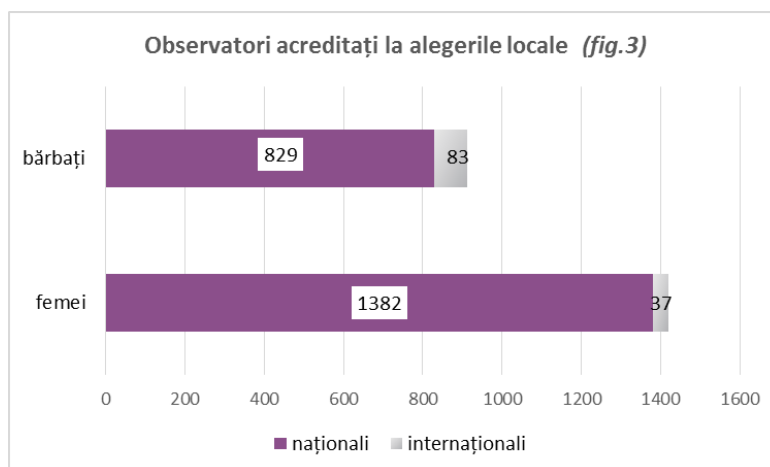
Observatorii Promo-LEX au raportat despre 33 seminarii organizate de Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) cu participarea a circa 1400 funcționari electorali în 17 CE II (Ialoveni, Ștefan Vodă, Cimișlia, Hîncești, Basarabeasca, Căușeni, Ungheni, Cahul, Rezina, Soroca, Strășeni, Chișinău, Comrat, Drochia, Briceni, Dubăsari, Călărași). Totodată, în perioada 26 - 29 mai 2015, CICDE a desfășurat o serie de seminarii de instruire pentru reprezentanții cu drept de vot consultativ ai concurenților electorali.

În timpul verificării telefonice explicată mai sus, în 2 din cele 76 SV care au răspuns la apel (din totalul de 212 SV contactate) CICDE n-a instruit niciun membru BESVde. În celelalte 74 cazuri, cel puțin 2 membri din componența BESV au participat la seminariile de instruire CICDE.

Accreditarea observatorilor naționali și internaționali

În perioada 20 mai - 10 iunie 2015 au fost acreditați 958 observatori, dintre care:

- 878 observatori naționali, dintre care 687 de la Promo-LEX, 10 de la Fundația Est-Europeană din Moldova, 21 de la Asociația obștească Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități , 6 de la Ambasada Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, 20 de la Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală, 92 de la Asociația obștească „Institutul pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”), 36 de la Asociația obștească Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, 3 de la Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), 3 de la Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova;
- 80 observatori internaționali: 5 de la Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/BIDDO) , 1 de la Centrul pentru Dezvoltarea Sistemelor Electorale, Reforme și Instruiri a Georgiei , 5 de la Asociația Pro Democrația Club Târgu Neamț , 23 de la Congresul Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei, 1 de la Ambasada Republicii Belarus în Republica Moldova , 10 de la Ambasada Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, 5 de la Ambasada Federației Ruse în Republica Moldova , 3 de la Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, 21 de la Organizația „Centrul Internațional pentru Studii Electorale” din Republica Lituania, 6 de la Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

Din numărul total de 2211 observatori naționali acreditați de CEC, 829 (37.5%) sunt bărbați și 1382 (62.5%) sunt femei. Din numărul total al observatorilor internaționali acreditați (120 persoane), 83 (69 %) sunt bărbați și 37 (31) sunt femei.

Campania de sensibilizare a populației

Pentru alegerile locale din 14 iunie 2015, CEC a elaborat spoturi publicitare de educare a responsabilității civice a alegătorilor, care constau din 10 spoturi video cu genericul „Votez înseamnă că trăiesc”. Începând cu 5 iunie 2015, echipa CICDE desfășoară campania „Votez înseamnă că trăiesc”. În orașele Călărași, Hîncești, Chișinău, Bălți, Cahul, CEC a expus panoul stradal „Votez înseamnă că trăiesc”. De asemenea, CEC a lansat ghidul alegătorului și ghidul observatorului.

2. SOCIETATEA CIVILĂ

Conform observatorilor Promo-LEX, în perioada de raportare au fost desfășurate 17 dezbateri publice ale concurenților electorali, 2 campanii de educație civică și 1 seminar tematic. 13 dezbateri au fost desfășurate de Asociația Promo-LEX, 1 – de Asociația Presei Independente, 5 – de Asociația Pilgrim Demo, 1 – de Alianța Centrelor Comunitare de Acces la Informație și Instruire din Moldova, 1 – de ONG „Pro-Europa”, 1 – de ziarul independent „Observatorul de Nord”, 3 – de Fundația Hanns Seidel. Campanii de educație civică au fost desfășurate de Alianța Centrelor Comunitare de Acces la Informație și Instruire din Moldova în or. Basarabeasca și de IDIS „VIITORUL” în 11 localități din regiunea de Nord a țării și 3 orașe din UTAG.

În cadrul campaniei „IEȘI la VOT” Asociația Promo-LEX a lansat 3 spoturi video cu genericul „În campania electorală toți arată bine” pentru promovarea și încurajarea votului informat și conștient în rândul alegătorilor din Republica Moldova în cadrul alegerilor locale.

Cauză penală

La 21.05.2015, Procuratura Generală a pornit o cauză penală în urma săvârșirii infracțiunii de corupere a alegătorilor de către persoanele culpabile din cadrul platformei electronice www.alegerimoldova.com pentru comiterea acțiunilor de promovare și de cumpărare a votului cetățenilor, infracțiune prevăzută de art.181¹ Cod penal.

3. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Locațiile secțiilor de votare

Conform art. 35 alin. 6 al Codului Electoral, autoritățile administrației publice pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale localuri pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor.

Conform observatorilor Promo-LEX, în 43 cazuri din 18 CECE II sediile BESV vor avea altă locație decât cele de la alegerile parlamentare 2014 (Anenii Noi - 2 SV, Cahul - 5 SV, Criuleni - 2 SV, Ialoveni - 1 SV, Leova - 5 SV, mun. Chișinău - 3 SV, Nisporeni - 1 SV, Sîngerei - 3 SV, Soroca - 2 SV, Taraclia - 2 SV, UTAG - 3 SV, Rezina - 2 SV, Ungheni - 4 SV, Ocnîța - 2 SV, Florești - 3 SV, Cantemir - 1 SV, Hîncești - 1 SV, Cimișlia - 1 SV). Una din cauzele modificării sediilor este legată de indisponibilitatea acestora în ziua alegerilor ca urmare a desfășurării examenelor în instituțiile de învățământ, precum și ocuparea sediilor utilizate anterior de către CECE de nivel I.

Asigurarea minimă a locurilor pentru afișaj electoral și a localurilor de întâlnire cu alegătorii

Conform art. 47 alin. 7 al Codului Electoral, autoritățile administrației publice locale sunt obligate, în termen de 3 zile de la data începerii perioadei electorale, să stabilească minimul de locuri de afișaj electoral, deciziile respective fiind comunicate imediat la sediul acestor autorități și aduse la cunoștință publică.

Observatorii Promo-LEX au constatat că, până la data de 22 mai 2015, cel puțin 5 APL (or. Căinari, r. Căușeni; s. Cimișeni, r. Criuleni; s. Ciocîlteni, r. Orhei; s. Cușnirca, r. Șoldănești; s. Nimoreni, r. Ialoveni) nu au adoptat deciziile cu privire la stabilirea spațiilor pentru afișaj și a localurilor pentru întâlnirile cu alegătorii. Până la data de 22 mai 2015, cel puțin 9 APL (or. Căinari, r. Căușeni; s. Cimișeni, r. Criuleni; s. Ciocîlteni, r. Orhei; s. Cușnirca, r. Șoldănești; s. Nimoreni, r. Ialoveni; s. Roșița, r. Taraclia; s. Mălcăuți, r. Soroca; s. Crăciun, r. Cantemir; com. Petrești, r. Ungheni) nu au amenajat spații pentru afișaj.

Conform observatorilor Promo-LEX, 16 APL au adoptat decizii de oferire cu plată a spațiilor pentru întâlnirile cu alegătorii. Cele mai mici tarife pentru arenda spațiilor au fost stabilite de către APL din s. Petrești, r. Ungheni - 13 lei/ora. Cele mai ridicate tarife au fost raportate de observatori pentru APL din s. Cărpineni, r. Hîncești – 800 lei/ora.

Limitarea dreptului concurentului la desfășurarea întrunirilor

La solicitarea PP PN de a organiza la data de 31 mai 2015 un concert în Piața Centrală din or. Drochia, APL a emis o dispoziție de interzicere a desfășurării concertului și a închiriat același spațiu unui agent economic în scopul instalării aparatelor de agrement pentru copii. La cererea de chemare în judecată depusă de către PP PN, instanța de judecată a anulat dispoziția APL și a recunoscut dreptul concurentului electoral de a desfășura concertul.

4. CONCURENȚII ELECTORALI

Utilizarea resurselor administrative

Conform art. 47 alin. 6 al Codului Electoral, în campaniile electorale candidații nu pot folosi mijloacele și bunurile publice (resursele administrative), iar autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât în bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.

Utilizarea mijloacelor de transport de serviciu

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au identificat cel puțin 12 cazuri de utilizare a mijloacelor de transport de serviciu în scopuri electorale. În campania electorală reprezentanții următorilor concurenți electorali au utilizat automobilul de serviciu: BE PPEM - în cel puțin 4 cazuri (s. Sîrma, r. Leova, or. Căușeni și or. Căinari din r. Căușeni); PSRM - în cel puțin 4 cazuri (or. Cahul or. Otaci, or. Taraclia, s. Stoianovca r. Cantemir); PCRm cel puțin 1 caz (s. Țarigrad r. Drochia) și PLDM - 1 caz (com. Răscăieți r. Ștefan Vodă).

Utilizarea funcției publice

Potrivit prevederilor art. 5 al. 2 al Codului de conduită al funcționarului public, funcționarului public i se interzice folosirea resurselor administrative pentru susținerea concurenților electorali, afișarea însemnelor sau obiectelor inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora sau propaganda sau agitația în favoarea oricărui concurent.

Observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 16 cazuri de utilizare a funcției publice de către cel puțin 4 concurenți electorali.

În perioada de raportare au fost constatate aparențe de utilizare a resurselor administrative prin reprezentarea PLDM în timpul orelor de lucru la CEC de către Sergiu Gurduza – vice ministrul Justiției. La data de 29 mai 2015 în or. Cahul, Loreta Handrabura - viceministra Educației, sub pretextul deplasării de serviciu, la întâlnirea cu cadrele didactice a făcut agitație în favoarea candidaților PLDM.

În perioada de raportare, în or. Chișinău au fost observate 4 cazuri de desfășurare a acțiunilor de agitație electorală în favoarea PSRM, în timpul orelor de lucru a angajaților/funcționarilor publici în următoarele instituții: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Liceul teoretic N. M. Spătaru, Institutul de Neurologie, Grădinița nr. 38.

În 2 cazuri din or. Chișinău angajații/funcționarii publici în timpul orelor de lucru au desfășurat acțiuni de agitație electorală în favoarea PL în următoarele instituții: grădinița nr. 199, Institutul Medico-Sanitar Public „Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie”.

În 7 cazuri angajații/funcționarii publici au desfășurat acțiuni de agitație electorală, în timpul orelor de lucru, în favoarea PLDM în următoarele instituții: Spitalul nr. 3 mun. Chișinău, Gimnaziul s. Hulboaca r. Râșcani, Grădinița din com. Slobozia Mare r. Cahul, Liceul din com. Scoreni r. Strășeni, c. Pelinei r. Cahul, s. Crasnoarmeisocoe r. Hîncești, Criuleni.

Într-un caz angajații/funcționarii publici au desfășurat în timpul orelor de lucru acțiuni de agitație electorală în favoarea PDM în Universitatea „Perspectiva INT” mun. Chișinău.

Exercitarea atribuțiilor de serviciu ale candidaților suspendați din funcție

În 10 circumscripții electorale observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 11 cazuri de exercitare a atribuțiilor de serviciu de către candidații suspendați din funcție. În perioada de raportare, fiind suspendați din funcție, candidații PDM și-au exercitat atribuțiile de serviciu în 4 cazuri (com. Slobozia Dușca r. Criuleni, com. Albota de Sus r. Taraclia, s. Fârlădeni r. r.încești, s. Cuizăuca r. Rezina), candidații PLDM - în 2 cazuri (or. Criuleni, com. Răscăieți r. Ștefan Vodă), candidații PCRM - în 2 cazuri (or. Dondușeni, Ocnița), candidații independenți - în 3 cazuri (s. Cotelea r. Briceni, s. Lebedenco r. Cahul, or. Comrat).

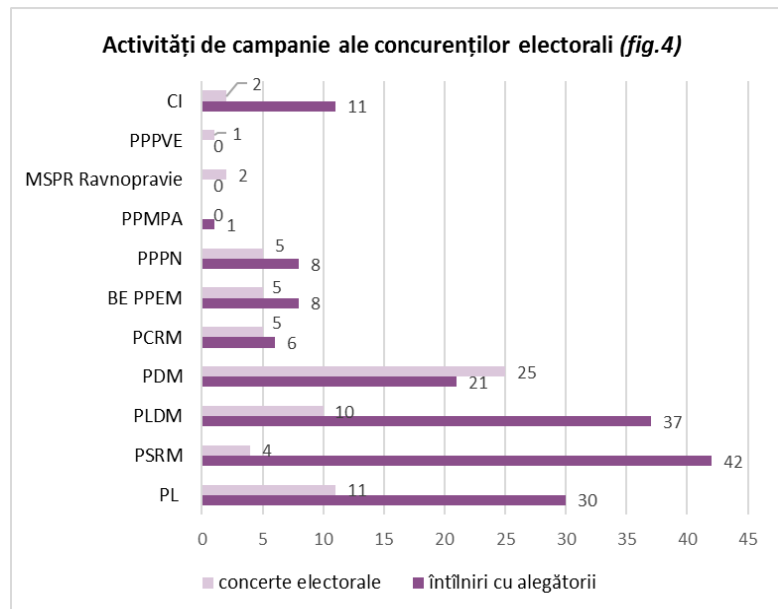
Agitație electorală

Întâlniri cu alegătorii

Conform observatorilor Promo-LEX, următorii concurenți au desfășurat cel puțin 164 întâlniri cu caracter electoral: PL - în 14 localități, PSRM - în 20 localități, PPMPA - 1 localitate, PLDM - în 18 localități, PDM - în 21 localități, PCRM - în 6 localități, BE PPEM - în 8 localități, PPPN - în 3 localități. De asemenea, în 8 localități 9 CI la funcția de primar au organizat întâlniri cu alegătorii, iar 1 CI la funcția de consilier municipal - 1 întâlnire.

Concerte electorale

Observatorii Promo-LEX au constatat organizarea a cel puțin 70 concerte electorale de către următorii concurenți: PL - 11 concerte în 10 localități, PSRM - 4 concerte în 4 localități, PPPN - 5 concerte în 4 localități, PLDM - 10 concerte în 10 localități, PDM - 25 concerte în 24 localități, PCRM - 5 concerte în 5 localități, BE PPEM - 5 concerte în 5 localități, MSPR Ravnopravie - 2 concerte într-o localitate, PPPVE - 1 concert, 2 CI la funcția de primar - în 2 localități.

Spectacole

Conform observatorilor Promo-LEX, în perioada de raportare au fost desfășurate spectacole cu caracter electoral de către următorii concurenți: PDM - 7 spectacole în 7 localități; PLDM - 2 spectacole în 2 localități; PCRPM - 1 spectacol, MSPR Ravnopravie - 1 spectacol, PL - 6 spectacole în 4 localități, PSRM - 1 spectacol.

Dansuri

În perioada de raportare, PDM a organizat dansuri în com. Medveja r. Briceni și com. Pervomaiscoe r. Hîncești, PLDM - în s. Costaglia r. Cantemir.

Distracții pentru copii

Observatorii Promo-LEX au raportat despre organizarea de către PDM a activităților de agrement pentru copii în or. Căușeni și or. Fălești precum și de către PLDM - în or. Criuleni și s. Hulboaca mun. Chișinău.

Lansarea campaniilor electorale

În perioada de raportare, conform constatărilor observatorilor Promo-LEX, în 7 localități au avut loc 8 lansări în campania electorală. S-au lansat în campanii electorale candidații următorilor concurenți electorali: PLDM (mun. Chișinău, com. Cocieri, r. Dubăsari), BE PPEM (com. Stăuceni mun. Chișinău, or. Cahul), PDM (2 evenimente în or. Nisporeni), MSPR Ravnopravie (or. Orhei), CI Toma Iurie (or. Ungheni).

Asistență juridică și medicală gratuită

PDM a lansat în mun. Chișinău programul „Primăria familiei tale”, în cadrul căruia 2 experți – avocați acordă, la solicitare, asistență juridică gratuit. Asistența se acordă direct și telefonic. În or. Cricova, mun. Chișinău, în cadrul evenimentului „Caravana Văzului”, PDM a asigurat diagnosticarea medicală gratuită a 520 persoane.

Activități sportive cu caracter electoral

În perioada de raportare, concurenții electorali au desfășurat activități sportive cu caracter electoral în cel puțin 10 localități. PLDM a organizat competiții sportive în s. Tătărești r. Strășeni, o cursă de ciclism în com. Stăuceni, mun. Chișinău, un meci de fotbal în s. Pelinei r. Cahul, o luptă liberă în or. Căușeni. În aceeași perioadă, PP PN a organizat un meci de fotbal în or. Rîșcani; PDM a organizat o luptă liberă în s. Dărcăuți, r. Soroca și competiții sportive în s. Rublenița r. Soroca; PSRM a organizat un meci de fotbal în s. Cucoara r. Cahul; PCRPM a organizat deschiderea sezonului sportiv în s. Dubăsarii Vechi r. Criuleni, iar CI Cebotari Alexandru a organizat deschiderea sezonului sportiv în s. Coteala r. Briceni.

Instalarea panourilor cu denumiri topografice

La data de 1 iunie 2015, la intrarea în com. Hulboaca, mun. Chișinău, a fost instalat un panou metalic cu denumirea localității "HULBOACA", care a fost vopsit în culorile PP PN.

Campanii anti-fumat

La data de 30 mai 2015, BE PPEM a desfășurat la Chișinău campania „Schimb un măr pe țigări”.

Inaugurarea obiectelor de menire socială

În perioada de raportare, cel puțin 3 concurenți electorali au participat la inaugurarea obiectelor de menire socială în 3 localități. În com. Iserlia r. Basarabeasca, PDM a participat la evenimentul de instalare a pilonilor de îngrădire a terenului de joacă pentru copii, PLDM - la inaugurarea Centrului

de sănătate din s. Cioara r. Hîncești, PL - la inaugurarea monumentului în memoria victimelor regimului totalitar comunist de ocupație în s. Bujor, r. Hîncești.

Acțiuni de tip ”de la ușă la ușă”

PDM a desfășurat acțiuni de tip ”de la ușă la ușă” în 10 localități din CE Drochia, Dondușeni, Vulcănești, Ialoveni, Chișinău, Leova, Hîncești, Cahul, Cantemir, PSRM – în 3 localități, PL - în 4 localități, PLDM - în 12 localități, PCRМ - în 5 localități, BE PPEM - într-o localitate, PPPN - în 3 localități.

Acțiuni de salubritate

PLDM a organizat acțiuni de salubritate în com. Stăuceni, PPPVE în com. Trușeni, mun. Chișinău, iar 2 candidați independenți - în s. Cotelea r. Briceni.

Protest

În mun. Chișinău, reprezentanții PPDA au organizat un protest în fața casei secretarului CMC.

Marșuri electorale

În perioada de raportare, 7 concurenți electorali (PPPN, PDM, PLDM, PL, PPPVE, PNL, PSRM) au desfășurat marșuri electorale auto sau pietonale, de ciclism în 10 localități: mun. Chișinău, or. Ialoveni, or. Cahul, or. Rîșcani, or. Căușeni, com. Trușeni, mun. Chișinău, r. Sîngerei (s. Vrănești, s. Iezărenii Vechi, s. Ciuciuieni), or. Glodeni.

Corturi electorale

În cel puțin 11 localități, observatorii Promo-LEX au constatat amplasarea corturilor cu publicitate electorală a următorilor concurenți electorali: PL - or. Chișinău și or. Ialoveni; PSRM - or. Chișinău, or. Vulcănești, or. Cahul, or. Rîșcani, or. Leova, or. Cimișlia; BE PPEM - or. Chișinău și com. Grătiești, mun. Chișinău; PDM - or. Chișinău și or. Drochia; PLDM - com. Stăuceni, mun. Chișinău, or. Chișinău, or. Rîșcani; PCRМ - or. Chișinău.

Distribuirea materialelor promoționale

Observatorii Promo-LEX au raportat distribuirea materialelor promoționale ale concurenților electorali (11 partide politice și 7 CI). Astfel, în 41 localități PSRM a distribuit ziarul „Socialiștii”, afișe electorale și broșuri ale candidaților la funcția de primar, iar în 20 localități - ale candidaților la funcția de consilieri. PL a distribuit pliante în 9 localități, PDM – ziare, pliante în 15 localități și sacoșe cu ziare/broșuri și scrisoarea candidatului în mun. Chișinău, PLDM - ziarul „Stejarul”, pliante - în 12 localități și broșuri - în 2 localități, PP PN – ziarul „Puterea e în adevăr” și pliante în 20 localități, PPRM - ziarul „Mărul” și pliante în 5 localități, PCRМ - ziarul „Comunistul”, calendare și pliante în 15 localități și broșuri într-o localitate, BE PPEM - pliante și broșuri - în 7 localități, PMPA pliante într-o localitate, PPPVE pliante într-o localitate, PPCNM pliante într-o localitate. În 7 localități au fost distribuite pliante și postere ale CI.

Publicitate stradală

În localitățile din Republica Moldova observatorii Promo-LEX au identificat publicitate stradală în favoarea concurenților electorali, după cum urmează în tabelul de mai jos:

Tabel 2. Publicitate stradală

Concurentul electoral	Nr. panouri led - Nr localități	Nr. panouri stradale - Nr. Localități	Nr. banner - Nr. Localități	Nr. City-Lights - Nr. Localități	Poster - Nr. Localități	Publicitate în locuri neautorizate - Nr. localități
PDM	1-1	38-8	9-6	6-1	12	25
PLDM		58-13	23-8	1-1	11	3
PCRM		11-5	10-2	8-1	9	8
PSRM		13-7	12-6	12-1	5	20
PL	1-1	37-6	16-9		7	3
PPP	1-1	41-12	4-4	32 -1	3	10
BE PPEM	2-2	30-9	13-6	2-1		2
PP CNM		5-1		4-1		
MSPRR		6-1			1	
PPRM			1-1		2	2
PPP Renaștere					1	
PPMPA			1-1		1	1
PNL		3-1			3	1
PPPVE			2-1		1	
PPM					1	
CI primar Cahul N. Dandăș		4	10			
CI CL Căușeni A. Repesciuc		1				
CI CL Căușeni V. Repesciuc Veaceslav		1				
CI primar Drochia V. Călăraș		1				1
CI primar Drochia V.			1		1	

Josanu						
CI CL Durlești Chișinău M. Olari			3			
CI primar/CL Durlești D. Gudu		1				
CI CL Donușeni I. Răilean			1			
CI CM Chișinău M. Severovan		5				
CI CM Chișinău I.Dron					4	

În or. Rîșcani, com. Trușeni mun. Chișinău, or. Chișinău, or. Cahul au fost înregistrate 13 cazuri de utilizare a transportului public cu afișajul concurentului electoral, după cum urmează: PSRM - 1 caz, PCRМ - 2 cazuri, PPRM – 3 cazuri, PPPN - 3 cazuri, PL - 2 cazuri, PLDM - 1 caz, PDM - 1 caz.

Publicitate poligrafică fără însemnele corespunzătoare

Conform art.64¹ alin.6 al Codului Electoral, fiecare material publicitar trebuie să includă denumirea concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și denumirea tipografiei care l-a tipărit.

În 14 localități observatorii Promo-LEX au raportat 20 cazuri de distribuire a materialelor publicitare fără însemnele obligatorii ale 11 concurenți electorali , după cum urmează: PL în circumscripțiile electorale Chișinău, Cahul, Dochia; PLDM – Chișinău; PPRM – Criuleni, Chișinău; PDM – Chișinău, Ialoveni; PCRМ – Drochia, Ialoveni, Fălești; PPPN – Chișinău; BEPPEM – Ialoveni; PPPVE – Chișinău; CI la funcția CR Vladimir Călărăș – Drochia; CI la funcția de primar A.Todoseiciuc – Hîncești, CI la funcția de primar I. Axentii - Cantemir.

Utilizarea simbolurilor interzise

Conform art. 47 alin. 6¹ al Codului Electoral, în scop de publicitate electorală nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă instituții de stat sau autorități publice, atât din țară, cât și de peste hotare, precum și organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova ori ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice ale Republicii Moldova sau de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine. În acest sens, au fost înregistrate 4 cazuri de utilizare a simbolurilor interzise. În or. Căușeni, în cadrul întâlnirii cu alegătorii a concurentului BE PPEM au fost oferite 100 drapele ale UE. În or. Orhei în cadrul concertului organizat de MSPR Ravnopravie au fost utilizate drapelele statului Israel. Pe 2 panouri stradale candidatul PNL la funcția de primar or. Hîncești apare pe fundalul drapelului de stat. În cadrul marșului PPPN din or. Chișinău au fost utilizate drapelele RM.

Implicarea bisericii în campania electorală

Observatorii Promo-LEX au raportat 5 cazuri de implicare a bisericii în campania electorală. În r. Dondușeni, au fost distribuite materiale de agitație electorală sub forma icoanelor, pe verso-ul cărora erau felicitări din partea PLDM. Candidatul PLDM, A. Mereanu, a organizat transportarea mai multor locuitori din s. Iordanovca, r. Basarabeasca la mănăstirea Sadaclia. În com. Trușeni, mun. Chișinău, au fost amplasate postere ale candidatului PLDM la funcția de primar, Lilian Andrieș, alături de preotul Andrei Secrii și comentariile acestuia privind echipa PLDM. În com. Crasnoarmeiskoe r. Hîncești, CI la funcția de primar, Alexandru Todoseiciuc, a organizat întâlniri cu alegătorii în incinta bisericii baptiste din localitate. În ziarul Adevărul a fost publicat un articol în care Mitropolitul Chișinăului și al Întregii Moldove, Vladimir, face agitație în favoarea candidatului PLDM la funcția de primar al mun. Chișinău, Serafim Urecheanu.

Cadouri electorale

Conform art. 38 alin. 7 al Codului Electoral, concurenților electorali li se interzice să propună alegătorilor bani, cadouri, să distribuie fără plată bunuri materiale, inclusiv din ajutoarele umanitare sau din alte acțiuni de binefacere. Potrivit art. 181¹ Cod Penal, „oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului să își exercite drepturile sale electorale într-un anumit mod în cadrul alegerilor parlamentare, locale ori în cadrul referendumului se pedepsește. În categoria noțiunii de bunuri sunt incluse și băuturile alcoolice, produsele din tutun și produsele alimentare.”

Potrivit informațiilor furnizate de observatorii Promo-LEX, în perioada monitorizată, au fost înregistrate 42 cazuri care pot fi calificate drept oferire a cadourilor electorale:

- MSPR Ravnopravie - 5 cazuri raportate, toate în or. Orhei (loterie în cadrul căreia s-au oferit 10 mingi de fotbal, 1 bicicletă, 3 televizoare; oferirea gratuită a înghețatei, sucurilor și băuturilor răcoritoare; oferirea coștelor cu detergent, șampon, pastă de dinți, săpun; efectuarea lucrărilor de construcție neautorizată a unui teren sportiv cu iarbă artificială); oferirea mobilierului, covoarelor, saltelelor, bomboanelor pentru copiii din grădinița nr. 5 Ghiocel, iar școala nr. 3 a primit calculatoare.
- PDM - 15 cazuri, s. Dărcăuți r. Soroca, or. Căușeni (premiu sportive berbec și cucuș), s. Tocuz r. Căușeni (masă pentru 500 persoane cu servirea băuturilor alcoolice), or. Cricova, mun. Chișinău (oferirea 450 perechi de ochelari, 10 aparate auditive), com. Medveja, r. Briceni (premiu bănești în sumă de 300, 200 și 100 lei), mun. Chișinău (invitații gratis la grădina zoologică și grădina Botanică), com. Larga, r. Briceni (bomboane și sucuri pentru copii), com. Abaclia, r. Basarabeasca (ajutoare materiale pentru 41 cetățeni), com. Iserlia, r. Basarabeasca (poliță de asigurare medicală pentru un cetățean), or. Rezina, or. Căușeni, or. Nisporeni, or. Cantemir (înghețate, dulciuri, băuturi răcoritoare pentru copii), s. Horodiște, r. Rezina și s. Cruzești mun. Chișinău (donație a câte 10, 000 lei bisericilor din localități).
- BE PPEM în 2 cazuri - com. Stăuceni, mun. Chișinău (loterie în cadrul căreia s-au oferit 2 aspiratoare, 4 fiare de călcat, 8 fierbătoare de apă), or. Cahul (înghețate pentru copii).
- PL în 3 cazuri - or. Telenești (cărți), or. Durlești, mun. Chișinău (instalarea a 3 bănci metalice în curțile blocurilor), s. Dubăsarii Vechi, r. Criuleni (înghețată pentru copii).
- PCRM în 4 cazuri - or. Otaci, r. Ocnița (premiu bănești de la 50 până la 200 lei elevii liceului Mihai Eminescu), mun. Chișinău (produse cosmetice Viorica Cosmetic; loterie cu premiu aparat foto; amenajarea cu nisip a plajei lacului "Valea Morilor"), s. Dubăsarii Vechi, r. Criuleni (premiu sportive - cocuș, curcan și berbec, loterie în cadrul căreia s-a oferit un notebook).

- PLDM în 7 cazuri - s. Tătărești, r. Strășeni (premiu sportive - cocoș, berbec, câte 600 lei câștigătorilor de volei și fotbal), com. Stăuceni, mun. Chișinău, s. Opaci r. Căușeni, s. Coștaglia r. Cantemir, or. Ocnița, or. Criuleni (sucuri și înghețată pentru copii), or. Hîncești (suc pentru copii grădiniței nr.3 și câte un pachet de pufuleți „Cristinuța” pentru beneficiarii grădiniței nr.6).
- PSRM în 3 cazuri - s. Pârlița r. Soroca (bomboane și biscuiți pentru copii), s. Gribova r. Drochia, com. Larga, r. Briceni (înghețate pentru copii).
- CI la funcția de primar în s. Coteala r. Briceni, A. Cebotari, – 1 caz (premiu sportive bănești de la 50 la 100 lei, suma totală circa 1,500 lei).
- CI la funcția de consilier local în s. Coteala, r. Briceni, V. Cebotari - 1 caz (băuturi alcoolice).
- CI la funcția de primar în s. Dubăsarii Vechi, r. Criuleni, A. Antoci - 1 caz (înghețate, ciocolate și sucuri pentru copii).

Vandalism

Conform observatorilor Promo-LEX, s-au înregistrat 6 cazuri de vandalizare a panourilor stradale ale concurenților electorali: în mun. Chișinău - 2 panouri PLDM, 1 panou PPPN și 2 panouri PPCNM, în or. Drochia - 3 panouri PDM, în or. Rîșcani - 1 panou PDM, în or. Cahul - 1 panou PPPN. În or. Hîncești a fost furat panoul PNL. În noaptea spre 8 iunie 2015 a fost rupt banerul PPMPA, cu suprafața de 1,5 m x 1,5 amplasat pe proprietatea privată din str. V.Alecsandri 1, com. Grătiești. Cazul a fost raportat la poliție. La data de 26 mai 2015, în com. Hășnășeni Mari, r. Drochia au fost incendiate informațiile afișate ale BESV. Cazul este cercetat de poliție.

Implicarea minorilor în campania electorală

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au sesizat 1 caz de implicare a minorilor în campania electorală – 2 minori în or. Cricova, mun. Chișinău au distribuit pliante PDM.

Campanie / mesaje denigratoare

Observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 5 cazuri de utilizare a mesajelor denigratoare. În or. Sîngerei unii abonați GSM au primit web SMS, cu mesajul: „Sîngerei, Spune tuturor! Gheorghe Brașovschi a sabotat proiectele de dezvoltare a raionului nostru și se mândrește cu asta. Acum el se vrea primar!”

În com. Bozieni, r. Hîncești au fost distribuite pliante cu mesaje denigratoare față de candidații la funcția de primar și îndemnul de a vota candidatul PPPN.

În or. Otaci, în cadrul întâlnirii cu alegătorii, reprezentanții PSRM au utilizat mesaje denigratoare în adresa limbii române, a unioniștilor și a minorităților sexuale.

În com. Moscovei r. Cahul persoane necunoscute au repartizat pe la porțile cetățenilor pliante denigratoare în adresa candidatului PCRML la funcția de primar.

În s. Cîrpești r. Cantemir candidatul PLDM la funcția de primar a distribuit pliante cu mesaje denigratoare față de candidații la funcția de primar PDM.

Intimidarea concurentului electoral

În s. Speia, r. Anenii Noi, candidatul PSRM la funcția de primar, A. Popescu a menționat în programul electoral despre accesul limitat la apa potabilă din fântâna arteziana gestionată de soția candidatului PLDM la funcția de primar, V. Coteș. Ulterior, A. Popescu a fost amenințată că-i va fi închis accesul la apă, dacă nu exclude din programul său acest subiect. A doua zi, candidata PSRM a fost temporar deconectată de la rețeaua de apă pe motiv că nu a achitat serviciile.

În s. Mândâc r. Drochia, candidatului PSRM la funcția de primar i-a fost amplasată la poartă o cruce, o coroană funerară. Cazul este investigat de către organele de drept.

În s. Mărculești r. Florești concurentul electoral PL a solicitat de la primarul interimar permisiunea de a desfășura adunare cu alegătorii. Primarul interimar T. Ciocan l-a redirecționat către CECE I. Concurentul (PL) a obținut o permisiune verbală de a desfășura întrunirea în Clubul sătesc. La ora întâlnirii cu alegătorii, primarul suspendat a anunțat organele de poliție despre faptul că respectivul concurent electoral a pătruns violent în incinta clubului, fără a deține dreptul la întrunire cu alegătorii. Au fost evacuați toți alegătorii din club. Cazul este investigat de către organele de drept.

Intimidarea alegătorilor

În perioada de raportare, au fost constatate 2 cazuri de intimidare a alegătorilor. În s. Cotelea r. Briceni, în timpul agitației electorale, CI la funcția de consilier local, V. Cebotari, l-a agresat verbal și fizic pe cetățeanul A. Zaitin. Conflictul a fost aplanat cu suportul persoanelor terțe.

În s. Gotești, r. Cantemir, în cadrul întâlnirii PLDM cu alegătorii, D. Iuteș a acuzat candidatul la funcția de primar, P. Chicicov, de tăierea ilicită a arborilor din lunca Prutului. În aceeași zi, D. Iuteș a fost vizitat acasă de V. Moldovanu, director al Agenției Ecologice de Stat din Cahul care l-a agresat fizic. La data de 30 mai 2015, D. Iuteș a depus o cerere la poliție privind respectivul incident.

Cauze penale în privința candidatului electoral

Conform art. 46 alin. 5 al Codului Electoral, pe durata perioadei electorale, candidații nu pot fi trași la răspundere penală, arestați, reținuți sau supuși unor sancțiuni administrative fără consimțământul organului electoral care i-a înregistrat, cu excepția cazurilor de infracțiuni flagrante. Observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 1 caz de desfășurare a urmăririi penale în privința candidaților electorali. În perioada campaniei electorale, procuratura sectorului Rîșcani mun. Chișinău a intentat urmărirea penală a candidatului PL la funcția de primar dinal com. Boșcana, r. Criuleni, A. Vântu. La data de 23 mai 2015, procuratura a solicitat de la CEC permisiunea pentru urmărirea penală.

5. MASS-MEDIA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ

Conform art. 64 alin.1 al Codului Electoral, în vederea reflectării alegerilor, în cadrul tuturor programelor sale, radiodifuzorii și mijloacele scrise de informare în masă fondate de autorități publice au obligația de a respecta principiile de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate.

În cel puțin 9 ziare regionale din 11 raioane au fost depistate materiale ce favorizează ori defăimează concurenții electorali. În 4 ziare au fost publicate 6 articole în favoarea PLDM, iar 4 ziare au plasat publicitate electorală; în 6 ziare au fost publicate 9 articole în favoarea PDM, într-un ziar 1 articol în defavoarea PDM, iar 3 ziare au plasat publicitate electorală; în 3 ziare au fost publicate 3 articole și publicitate electorală în favoare PL; în 2 ziare au fost publicate 3 articole, iar 1 ziar a plasat publicitate electorală în favoarea BE PPEM; în 2 ziare au fost publicate articole, iar 1 ziar a plasat publicitate electorală în favoarea PSRM; în câte 1 ziar a fost publicat câte un articol în favoarea PCRM, PPPN; în câte 1 ziar a fost publicat câte un articol în favoarea a doi CI.

Observatorii Promo-LEX au raportat că, printre radiodifuzorii regionali și locali care difuzează publicitate electorală în favoarea PLDM se numără CIM TV; PSRM - TV Drochia, CIM TV; PPPN-TV Drochia, Media-TV; PDM - CIM TV, Media TV; PL - CIM TV; PCRM – Media TV.

La Bas TV Basarabeasca au fost organizate 3 dezbateri electorale ale concurenților electorali PLDM, PDM, PSRM, PPPN, BE PPEM candidați independenți.

FINANȚAREA CAMPANIEI ELECTORALE

1. FONDURI ELECTORALE ȘI TREZORIERI

Potrivit art. 37 a) al Codului Electoral, fiecare concurent electoral trebuie să-și deschidă la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral”, în care să fie virate mijloace financiare proprii și cele primite de la persoane fizice și juridice din țară, în scopul finanțării campaniei electorale. Potrivit art. 38 alin. 2 lit. a) al Codului Electoral, concurentul electoral anunță CEC despre persoana responsabilă de finanțele sale.

În perioada de raportare, 5 concurenți electorali (PPRM, PPPVE, MSPR Ravnopravie, PMPA, PPCNM) și-au deschis fonduri electorale, 5 concurenți electorali (PMPA, MSPR Ravnopravie, PPPVE, PPM, PLD) au desemnat la CEC persoanele responsabile de finanțe (trezorierii). Conform observatorilor Promo-LEX, din candidații independenți înregistrați, doar 30 au confirmat trezorierii la CECE II.

2. RAPORTAREA FINANCIARĂ A CONCURENȚILOR ELECTORALI

Potrivit art. 38, alin. 8, în campania electorală, concurentul electoral, o dată la două săptămâni, are obligația de a prezenta organelor electorale respective rapoarte financiare, care trebuie să conțină informații referitoare la venituri și cheltuieli conform destinației.

În perioada 08 mai - 05 iunie 2015, 16 concurenți electorali (BE PPEM, PSRM, PCRM, PPPN, PL, PLDM, PDM, PNL, PPRM, PVE, MSPR Ravnopravie, PMPA, PPCNM, BE LP, PP Regiunilor, PPM) au depus rapoarte financiare la CEC. Din aceștia, 13 au depus rapoarte financiare pentru săptămânile 3-4 de campanie și toți 16 au depus rapoarte financiare pentru săptămânile 5-6. Concomitent, 15 concurenți au declarat volumul contribuțiilor. Un concurent electoral (PP Regiunilor) nu a reflectat nimic la niciuna din liniile bugetare. Toate rapoartele prezentate reflectă suma veniturilor și cuantumul cheltuielilor pentru perioada 08 mai – 05 iunie 2015. Conform paginii oficiale a CEC, 3 concurenți electorali (PDA, PPPR, PPCD) au depus demersuri că nu au acumulat venituri și nici nu au efectuat cheltuieli.

Conform observatorilor Promo-LEX, 388 CI au depus demersuri la CECE II, conform cărora nu au acumulat venituri și nu au efectuat cheltuieli până la data de 05 iunie 2015, iar 78 candidați au depus rapoarte financiare. CI – D. Gudu și S. Afanasiu (ambii din or. Durlești, mun. Chișinău), V. Rusu (r. Dubăsari), V. Creciun (r. Briceni) au depus rapoarte financiare cu venituri și cheltuieli sub formă de demersuri, ceea ce nu corespunde legislației electorale. Cel puțin 2 CI, M. Olan (or. Durlești, mun. Chișinău) și A. Malai (com. Lebedenco, r. Cahul) au depus demersuri potrivit cărora nu au efectuat cheltuieli, deși observatorii Promo-LEX au raportat cheltuieli din partea candidaților respectivi.

Tabel 3. Demersuri și rapoarte financiare ale candidaților independenți (conform informațiilor furnizate de observatorii Promo-LEX)

Nr.	Denumire	Demersuri până la 05.06.15	Rapoarte financiare până la 05.06.15	Trezorieri
1	Municipiul Chișinău	102	25	3
2	Municipiul Bălți	0	2	2

3	Municipiul Comrat	0	3	3
4	Raionul Anenii Noi	14	1	1
5	Raionul Basarabeasca	6	0	0
6	Raionul Briceni	0	0	0
7	Raionul Cahul	20	6	2
8	Raionul Călărași	16	0	0
9	Raionul Cantemir	0	1	0
10	Raionul Căușeni	38	6	6
11	Raionul Cimișlia	17	2	1
12	Raionul Criuleni	30	1	1
13	Raionul Dondușeni	9	0	0
14	Raionul Drochia	0	5	5
15	Raionul Dubăsari	10	1	1
16	Raionul Edineț	0	0	0
17	Raionul Fălești	13	1	1
18	Raionul Florești	0	0	0
19	Raionul Glodeni	5	1	0
20	Raionul Hîncești	0	0	0
21	Raionul Ialoveni	0	0	0
22	Raionul Leova	12	1	0
23	Raionul Nisporeni	14	0	0
24	Raionul Ocnița	0	0	0
25	Raionul Orhei	4	0	0
26	Raionul Rezina	5	0	0
27	Raionul Rîșcani	0	0	0
28	Raionul Sîngerei	0	1	1
29	Raionul Șoldănești	6	0	0
30	Raionul Soroca	0	0	0

31	Raionul Ștefan-Vodă	0	0	0
32	Raionul Strășeni	11	2	2
33	Raionul Taraclia	42	2	1
34	Raionul Telenești	0	1	0
35	Raionul Ungheni	14	0	0
36	UTAG	0	16	0
	TOTAL:	388	78	30

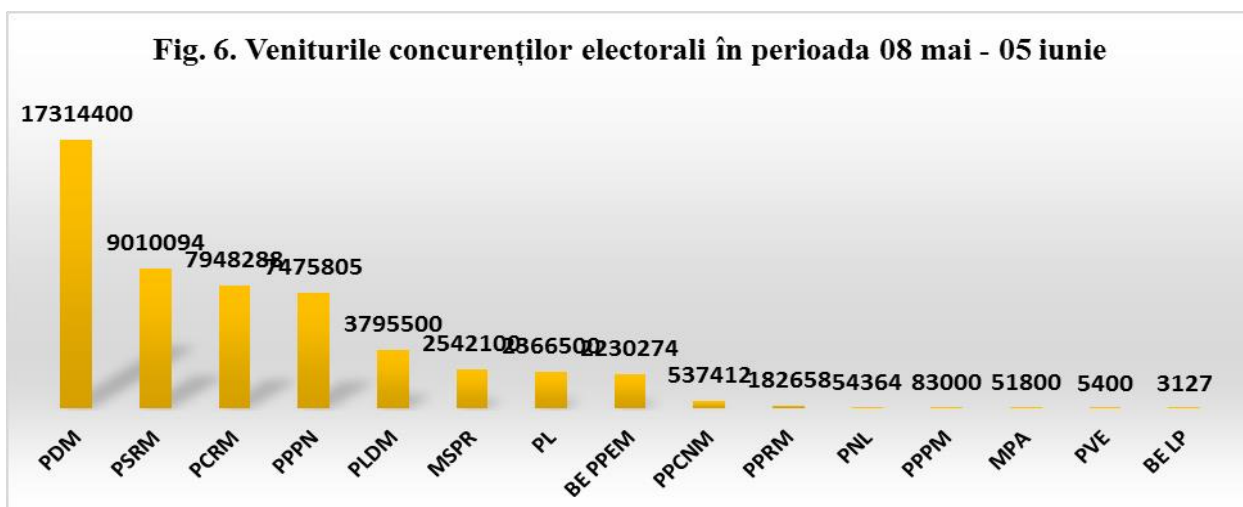
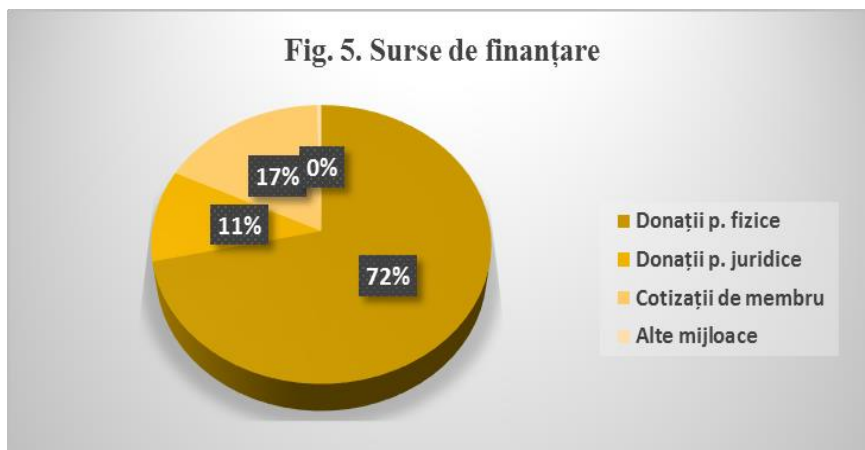
2.1 Venituri declarate ale concurenților electorali

În perioada de raportare, 15 concurenți electorali (blocuri și partide) au declarat venituri în sumă totală de 51 555 645,25 lei (fig. 6), adițional soldul din perioada anterioară de raportare fiind de 905 363,30 lei.

Din cei 78 candidați independenți care au depus rapoarte financiare la CECE II, în perioada de raportare 42 au declarat venituri în sumă de 358 323 lei, ceilalți 36 au declarat venituri nule.

Veniturile concurenților electorali (blocuri și partide) sunt compuse din (fig. 5):

- Donații de la 1 554 persoane fizice în sumă de 36 881 143,06 lei și donații de la 7 persoane juridice în sumă de 5 504 500 lei;
- Cotizații de membru (PSRM, PPPN) în sumă de 8 937 340 lei;
- Alte mijloace bănești în sumă de 232 662, 19 lei (PCRM).

Promo-LEX a stabilit 4 categorii de donații pentru partide politice și blocuri electorale:

- “foarte mari” – peste 1 mln lei: (PCRM – 2 donatori, MSPRRavnopravie – 1 donator);
- “mari” – de la 100 mii până la 1 mln lei: (PPCNM – 1 donator, PPPN – 6 donatori, PCRM – 3 donatori, PL – 6 donatori);
- “medii” – de la 75 mii lei până la 100 mii lei: (PDM – 17 donatori, MSPRRavnopravie – 1 donator, PCRM – 2 donatori; PL – 3 donatori, PPPN – 5 donatori, PP Patrioții Moldovei – 1 donator, PPCNM – 1 donator);
- “alte donații” – până la 75 mii lei: (Patrioții Moldovei – 1 donator, PVE – 2 donatori, MSPR Ravnopravie – 22 donatori, PDM – 788 donatori, PCRM – 165 donatori, PPPN – 91 donatori, PNL – 20 donatori, PLDM – 119 donatori, PSRM – 106 donatori, BE PPEM – 140 donatori, PL – 22 donatori, PPRM – 6 donatori, PMPA – 10 donatori, PVE – 3 donatori, PPPM – 2 donatori, BE LP – 13 donatori).

Plafonul donațiilor

Conform Regulamentului privitor la finanțarea campaniei electorale adoptat prin hotărârea CEC nr. 3352 din 4 mai 2015, plafonul mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al partidelor, organizațiilor social-politice, blocurilor electorale înregistrate în calitate de concurenți electorali este în mărime de 59, 243, 005 lei, iar pentru candidații independenți, prin înmulțirea coeficientului în mărime de 20,86 lei la numărul de alegători incluși în listele electorale de bază din circumscripția electorală respectivă.

În rapoartele precedente Promo-LEX a atras atenția la necesitatea plafonării cheltuielilor partidelor politice și a blocurilor electorale pe circumscripții și nu doar pe țară. Lipsa unui astfel de plafon pe circumscripții poate genera situații în care partidele politice sau blocurile electorale își pot concentra disproporționat cheltuielile doar pe anumite circumscripții electorale. În context, Promo-LEX a constatat cel puțin o situație descrisă mai sus. Concurantul electoral MSPRRavnopravie a realizat cheltuieli de 2 488 559,39 lei în circumscripția electorală Orhei - 4,28% din plafonul maxim admis pe țară. Pe de altă parte oricare candidat independent din această circumscripție ar fi avut posibilitatea de a cheltui o sumă de doar 545 322 lei.

2.2 Cheltuielile concurenților electorali reflectate în rapoartele financiare

Conform rapoartelor bisăptămânale depuse la CEC, volumul total al cheltuielilor declarate de către cei 15 concurenți electorali (blocuri/partide), pentru perioada 08 mai – 05 iunie 2015 este de 51 215 570,35 lei. Ponderea majoră a cheltuielilor declarate este pentru publicitate – 76 %. A doua categorie de cheltuieli ca mărime este cea pentru materiale promoționale – 15 % (fig.7).

Conform rapoartelor candidaților independenți, volumul total al cheltuielilor declarate pentru perioada 08 mai – 05 iunie 2015, este de 384 237,17 lei. Ponderea majoră a cheltuielilor declarate este pentru materiale promoționale – 97,2 %.

a. Costul întrunirilor și evenimentelor electorale

Potrivit rapoartelor financiare, pentru evenimente electorale, 11 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat cheltuieli în sumă de 3 312 643,19 lei: (PDM – 651 385 lei, PPPN – 1 012 761,80 lei, PCRM – 1 021 764,60 lei, PPCNM – 4243, 80 lei, PPRM – 1500 lei, PSRM – 73

226 lei, BE PPEM – 22 129,82 lei, PNL – 1 789,17 lei, MSPR Ravnopravie – 383 853 lei, PLDM – 15 000 lei, PL – 24 990 lei,).

b. Cheltuieli de publicitate

Potrivit rapoartelor financiare, la capitolul publicitate, 12 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat cheltuieli în sumă de 38 910 098,65 lei: PDM – 13 463 729,02 lei, PSRM – 8 485 253,02 lei, PPPN – 5 239 565,05 lei, MSPR Ravnopravie – 1 755 603,19 lei, PCRM – 3 771 484,37 lei, PL – 1 482 301,84 lei, BE PPEM – 755 596,81 lei, PLDM – 3 293 699 lei, PPCNM – 522 207,64 lei, PPRM – 125 632,84 lei, PNL – 10 619,01 lei, PPMPA – 4 406,86 lei.

c. Cheltuieli pentru materiale promoționale

Potrivit rapoartelor financiare, la capitolul cheltuieli pentru materiale promoționale, 14 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat cheltuieli în sumă de 7 396 954,88 lei: PDM – 3 076 619,88 lei, PSRM – 174 138 lei, PPPN – 516 205 lei, PCRM – 1 501 614,63 lei, PL – 849 382,25 lei, BE PPEM – 879 588 lei, PLDM – 174 785 lei, PPM – 33 660 lei, PPRM 53 700 – lei, PPCNM – 9560 lei, PPPVE – 5300 lei, PNL – 40 685,40 lei, PPMPA – 46 986,72 lei, BE LP – 34 730 lei.

d. Cheltuieli pentru transport de persoane și bunuri

Potrivit rapoartelor financiare, doar 6 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat cheltuieli pentru transport, în sumă de 1 123 280 lei: PPPN - 500 000 lei, BE PPEM – 223 269 lei, PSRM – 88 667 lei, PDM – 35 800 lei, PCRM – 255 544 lei, PLDM – 20 000 lei.

e. Cheltuieli pentru servicii de sondare a opiniei publice

Potrivit rapoartelor financiare, niciun concurent electoral nu a raportat cheltuieli pentru servicii de sondare a opiniei publice.

f. Cheltuieli suplimentare de întreținere

Potrivit rapoartelor financiare, 5 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat cheltuieli suplimentare de întreținere, în sumă de 498 309,2 lei: PDM – 63 737,66 lei, BE PPEM – 174 234,07 lei, PSRM – 6 824,14 lei, PLDM – 247 100 lei, PPPN – 6 413,33 lei.

g. Cheltuieli pentru salariile personalului

Potrivit rapoartelor financiare, 1 concurent electoral (blocuri/partide) a raportat cheltuieli pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral: PPRM – 1 653 lei.

h. Cheltuieli pentru delegarea sau detașarea persoanelor (inclusiv pentru recompense/diurnele observatorilor și voluntarilor)

Potrivit rapoartelor financiare, niciun concurent electoral (blocuri/partide) nu a raportat cheltuieli pentru recompensele voluntarilor/ agitatorilor.

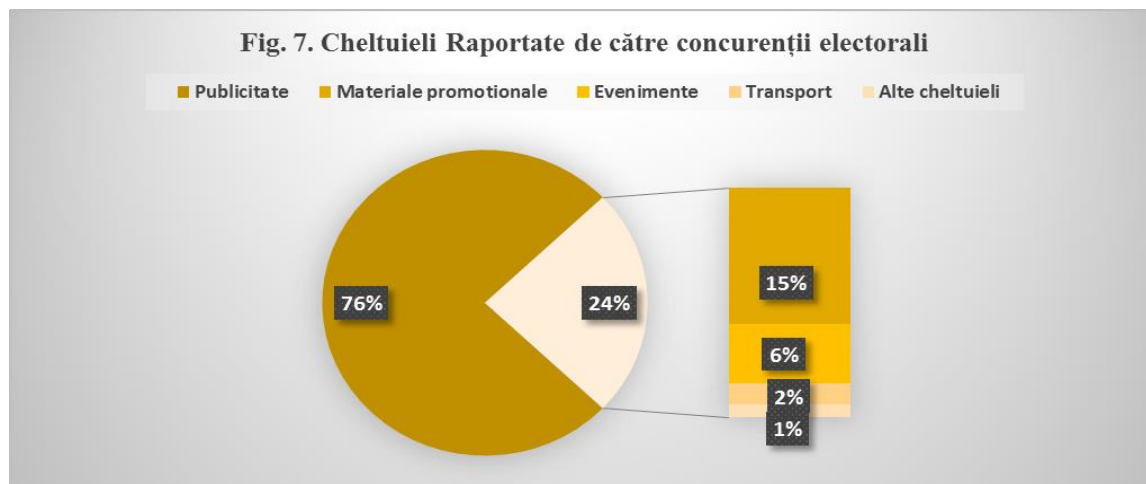
i. Cheltuieli pentru consultanță electorală și politică

Potrivit rapoartelor financiare, la acest capitol 3 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat cheltuieli în sumă de 317 700,50 lei: PCRM – 305 900 lei, PLDM – 7 973 lei, PDM – 3 827,50 lei.

j. Alte cheltuieli

(inclusiv servicii bancare; servicii de comunicații; materiale omvsd; locațiunea încăperilor permanente, inclusiv teritoriale, serviciile comunale aferente încăperilor închiriate; remunerarea personalului din staff-ul electoral central, remunerarea personalului din staff-ul electoral local (teritorial), remunerarea consultanților media/strategie)

Potrivit rapoartelor financiare, 15 concurenți electorali (blocuri/partide) au raportat alte cheltuieli în sumă de 421 283, 94 lei: PPRM – 65 lei, PPCNM – 600,40 lei, BE PPEM – 13 811,21 lei, PPPN – 36 941,38 lei, PSRM – 318 078,98 lei, PNL – 1143,09 lei, PPMPA – 105,80 lei, MSPR Ravnopravie – 7 720 lei, PPPVE – 9 lei, PPM – 151 lei, PCRM – 865 lei, PLDM – 30 313,57 lei, PL – 1 893,25 lei, PDM – 9 568, 26 lei, BE LP – 18 lei.

2.3 Cheltuielile concurenților electorali constatate de observatorii Promo-LEX, dar care lipsesc în rapoartele financiare

Conform constatărilor observatorilor Promo-LEX, pentru perioada 08 mai – 12 iunie 2015, 18 concurenți electorali (PDM, PSRM, PL, PCRM, PLDM, PNL, BE PPEM, PPPN, PPCNM, PPMPA, PPRM, PLD, CI M. Olan, CI D. Malai, , CI I.Dosca, CI I. Toma, , CI N. Dandăș, CI D. Gudu, CI I. Răilean,) au omis să reflecte anumite cheltuieli în rapoartele lor financiare prezentate la CEC.

a. Costul întrunirilor și evenimentelor electorale

Potrivit observatorilor Promo-LEX, cel puțin 6 concurenți electorali au realizat cheltuieli neraportate pentru 22 concerte, cel puțin 4 serbări pentru copii, cel puțin 1 meci de fotbal și o horă:

PL – cel puțin 10 concerte, o horă, o serbare pentru copii în care au fost implicați 4 clovni și un spectacol. Au evoluat artiștii: trupa Cronos, fanfara din Orhei, ansamblul „Plăieșii”, fanfara din Slobozia-Dușca, colective de muzică și dansuri populare din Șoldănești, colectivele Liceului O. Ghibu, formația "Tharmes", Igor Cuciuc, Ion Rață, ansamblul "Vakal-Star", Corina Țepeș și Costi Burlacu, Cristina Scarlat, "Trio Paradis Dance" și Aurel Chirtoacă, Maria Stoianov, Maria Țărnă, Cezara, Ina Sturza, Angela Cobari, Vasile Tumuruc, Adrian Ursu și Bety, Studioul "Do-re-micii", Georgeta Voinovan, Tatiana Heghea, Viorel Burlacu.

PLDM – cel puțin 5 concerte și 2 evenimente pentru copii. Pentru PLDM au evoluat artiștii: trupa ACORD, ansamblul „Satrită”, Ion Suruceanu, Doina Arseni, Aura, formația „Prietenia”, au fost implicați și câte 2 clovni și animatori, a fost jucată o piesă de teatru „Electorala 2015”.

PSRM – cel puțin 4 concerte cu un caz raportat de utilizare a focurilor de artificii. Pentru PSRM au cântat artiștii: Ian Raiburg, ansamblul „Asorti”, artiști locali din or. Dondușeni, Olga Guțu, Nelly Ciobanu, formatia "Lume”.

MSPR Ravnopravie – cel puțin 1 eveniment de lansare în campanie și concert, un meci de fotbal, o serbare pentru copii de 1 iunie. Pentru MSPR Ravnopravie au cântat artiștii Pavel Parfeni, Natalia Gordienko, Constantin Moscovici, Olea Tira, Ian Raiburg și trupa „Zdob și Zdub”.

CI I. Dosca – 1 concert. Pentru candidat au cântat 2 artiști: Doina Sulac și Anatol Mîrzenco. În rapoartele financiare ale concurentului electoral depuse la CECE, nu se regăsește informația privitoare la organizarea evenimentelor.

CI I. Toma – 1 concert. Pentru candidat au cântat 3 artiști: Valentina Cojocaru, Vitalie Dani, Rodica Roșioru.

b. Cheltuieli de publicitate stradală

Potrivit observatorilor Promo-LEX, în rapoartele depuse la CEC, 9 concurenți electorali au omis reflectarea totală sau parțială a cheltuielilor pentru publicitate stradală. Cuantumul cheltuielilor nerefectate este de cel puțin 215 847 lei.

Conform verificărilor observatorilor Promo-LEX, prețul minim lunar estimativ pentru plasarea unui panou stradal 6X3m² este de cel puțin 5650 lei, a unui banner 6x2m² este de cel puțin 2000 lei, a unui banner de 1,8x1,5m² este de cel puțin 1000 lei, a unei unit. de „city light” 6X3m² este de cel puțin 2450 lei, panou digital standard este de cel puțin 5000 lei, a unui panou stradal 15x6m² este de cel puțin 12000 lei, a unui panou stradal 3x9m² – 10500 lei, a unui panou stradal 3x2m² – 3600 lei.

Privitor la concurentul electoral PCRМ, observatorii Promo-LEX au raportat 14 unit. de panou stradal 3X6m², 16 unit de city light, 15 unit. de banner 6x2m², 1 panou LED 1x2m². Au fost estimate cheltuieli în valoare de 158 300 lei. Cheltuieli neraportate de cel puțin 71 667,12 lei.

Privitor la concurentul electoral PPCNM, observatorii Promo-LEX au raportat 11 unit. de panou stradal 3x6m². Cuantumul cheltuielilor în mărime de cel puțin 62 150 lei nu a fost raportat.

Privitor la concurentul electoral PPPVE, observatorii Promo-LEX au raportat 3 unit. de banner 1x9m². Cuantumul cheltuielilor în mărime de cel puțin 15 000 lei nu a fost raportat.

Privitor la concurentul electoral PNL, observatorii Promo-LEX au raportat 2 unit. de panou stradal 1,5x2,5m². Cuantumul cheltuielilor în mărime de cel puțin 6 000 lei nu a fost raportat.

Privitor la CI M. Severovan, observatorii Promo-LEX au raportat 5 unit. de panou stradal de dimensiuni 6x3m². Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin cel puțin 28 250 lei.

Privitor la CI N. Dandeuș, observatorii Promo-LEX au raportat 2 panouri stradale duble (6x3m²). Cheltuielile au fost raportate parțial. Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 20 530 lei.

Privitor la CI I.Răilean, observatorii Promo-LEX au raportat o unit. de banner de 6x3 m². Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 5 650 lei.

Privitor la CI D. Gudu, observatorii Promo-LEX au raportat o unit. de billboard stradal, 2x3 m². Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 3600 lei. Candidatul respectiv a depus demers că nu a efectuat cheltuieli în perioada 22 mai – 05 iunie 2015.

Privitor la CI M. Olan, observatorii Promo-LEX au raportat 3 unit. de banner de dimensiuni 1,8x1,5m². Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 3000 lei.

Cheltuieli pentru mijloace electronice de informare

Potrivit observatorilor Promo-LEX, cel puțin 6 concurenți electorali (PCRМ, PDM, PLDM, PL, PSRM, PPPN) au plasat bannere digitale pe paginile web ale grupul PROdigital (www.protv.md, www.noi.md, www.aquarelle.md, www.kankan.md, www.perfecte.md). Doar 2 concurenți electorali (PDM și PPPN) au reflectat cheltuieli în rapoartele lor financiare pentru publicitatea respectivă.

c. Cheltuieli pentru materiale promoționale

Potrivit observatorilor Promo-LEX, 6 concurenți electorali și 2 candidați independenți au omis reflectarea totală sau parțială a cheltuielilor pentru materiale promoționale în rapoartele lor depuse la CEC. Cuantumul cheltuielilor nereflectate este de cel puțin 738 900 lei.

Conform verificărilor observatorilor Promo-LEX, prețul minim a unei unit. de pliant este de cel puțin 0,21 lei pentru un tiraj de 500 000, a unei unit. de poster format A3 – 2,5 lei pentru un tiraj de 5000, unei unit. de flyer cu dimensiuni 14,5x21 cm² - 0,50 lei, a unui calendar de dimensiuni 10x7 cm² la un tiraj de 200 000 – 0,25 lei, prețul unui abțibild cu diametrul de 20 cm, la un tiraj de 1250 – 6 lei, prețul unui pliant cu dimensiuni 21x23 cm², la un tir. de 20000 – 3,5 lei, a unei unit. de broșuri, 16 pag. - 2,39 lei la un tiraj de 50 000, prețul unei unit. de broșuri de 12 pag. 21,5 cm x 14,5 cm - 5 lei la un tiraj de 30 000, prețul unei unit. de broșuri de 8 pag. 20 cm x 14,5 cm – 3,5 lei la un tiraj de 10000, prețul unei cărțulii de 88 pag. – 12,5 lei la un tiraj de 3000, prețul unei unit. de ziar de 16 pag. color – 0,48 lei la un tiraj 100 000, prețul unui steag (pânză 79x42 cm² cu mâner metalic 200cm) – 50 lei, prețul unui steag 19x10cm² – 2,5 lei.

Pentru perioada indicată, referitor la concurentul electoral PSRM, observatorii Promo-LEX au raportat distribuiri de ziare de partid, 16 pag.com. 443 – tir. 100 000, com. 444 – 200 000, com. 475 – 70 000, com. 480 – 60 000, 482 – 200 000, com 522, tir 200000, com 560, tir. 200000 care nu se regăsesc în rapoartele financiare ale concurentului electoral. Au mai fost raportate pliante de 4 pag. 23x22cm², tir. cumulată – 18500 și postere A4 com. 0190, tir. 1000. Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 561 150 lei.

Pentru perioada indicată, referitor la concurentul electoral PLDM, observatorii Promo-LEX au raportat distribuiri de pliante, 8 pag, T.E.U. com. 6901, tir. 10 000, stegulețe cu simbolul PLDM fără date, cărțulii cu programul candidatului Urecheanu S. 88 pag., tir. 3000. Privitor la candidatul din partea PLDM pentru primăria s. Budești, Costiuc N., observatorii Promo-LEX au raportat distribuiri de cărțulii cu programul candidatului, fără date tipografice și neachitate din fondul electoral. Distribuiri de ziar de partid cu informații despre candidatul la primăria Trușeni – Andrieș L., T.E.U. com. 7082, tir. 5000 și candidatul la primăria Chișinău – Urecheanu S., T.E.U. com. 6961, tir. 5000. Deși pe unele din materialele menționate este indicat că e achitat din Fond Electoral, datele tipografice nu se regăsesc în raportul financiar al concurentului electoral. Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 153 000 lei.

Pentru perioada indicată, referitor la concurentul electoral PPPVE, observatorii Promo-LEX au raportat distribuiri de flyere fără date tipografice achitate din contul Fond Electoral și cel puțin 10 steaguri (pânză 79x42 cm² cu mâner metalic 200cm). Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 250 lei.

Pentru perioada indicată, referitor la concurentul electoral PPRM, observatorii Promo-LEX au raportat afișe, fără date tipografice, cu Mihail Cîrlig – candidatul PPRM la funcția de Primar General al mun. Chișinău. Cheltuielile nu au putut fi estimate.

Privitor la concurentul electoral PNL, observatorii Promo-LEX au raportat publicitate în presa scrisă locală „Curierul de Hîncești”, nr.21, articol 1 pag. Cheltuieli estimate neraportate de 2 900 lei.

Privitor la CI M.Olan, observatorii Promo-LEX au raportat distribuiri de flyere achitate din fondul electoral com. 6734, tir. 4000. Concurentul electoral a depus demers că nu va efectua cheltuieli. Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 2000 lei.

Privitor la CI A. Malai, s. Ursoaia, Cahul, observatorii Promo-LEX au raportat distribuiri de pliante color, neachitate din fondul electoral, mai mult ca atât, candidatul respectiv a depus demers că nu va efectua cheltuieli.

Privitor la PLD, observatorii Promo-LEX au raportat distribuire de flyere color cu candidatul M. Darie, tip. Printshop, tir. 33000, cont. 389. Cheltuielile neraportate estimate sunt de cel puțin 16 500 lei.

d. Cheltuieli pentru transport de persoane și bunuri

Observatorii Promo-LEX au constatat neraportarea utilizării transportului în scop electoral de către cel puțin 4 concurenți electorali.

Observatorii Promo-LEX au raportat utilizarea transportului de către MSPR Ravnopravie și PL la evenimentele pe care le-au organizat în r. Orhei și mun. Chișinău.

CI V. Cibotari Veceslav, s Cotelea, Briceni a realizat cheltuieli de transport pentru curățarea drumurilor din sat.

CI A. Mereanu, s. Sadaclia, Basarabeasca a realizat cheltuieli de transport pentru aducerea a cel puțin 25 localnici la mănăstirea Chistoleni.

g. Cheltuieli pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral

În urma constatărilor observatorilor Promo-LEX, cel puțin 9 concurenți electorali au persoane angajate în staff-ul electoral teritorial: PSRM – 25, PDM –26 , PLDM – 20, PL – 9, PPPN – 9, PCRPM – 6, PPRM – 2, BE „PPEM” – 1, PPMPA - 1.

Doar 2 concurenți electorali au raportat cheltuieli nesemnificative pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral: PPRM - 1 653 lei, PPPN – 1 025,75 lei.

h. Cheltuieli pentru delegarea sau detașarea persoanelor (inclusiv pentru recompensele/diurnele observatorilor și voluntarilor)

Observatorii Promo-LEX au raportat implicarea a cel puțin 586 voluntari în activitatea electorală a 8 concurenți electorali: PSRM – 98, PL –97, PDM – 26, PLDM – 49, PCRPM – 34, PPPN – 206, BE „PPEM” – 42 , MSPRR – 34. Niciun concurent electoral nu a raportat cheltuieli la acest capitol.

j. Alte cheltuieli

(inclusiv servicii bancare; servicii de comunicații; materiale omvsd; locațiunea încăperilor permanente, inclusiv teritoriale, servicii comunale aferente încăperilor închiriate; remunerarea personalului din staff-ul electoral central, remunerarea personalului din staff-ul electoral local (teritorial), remunerarea consultanților media/strategie)

Locațiunea încăperilor

Potrivit observatorilor Promo-LEX, 8 concurenți electorali utilizează cel puțin 13 încăperi (sedii) în raioanele monitorizate și care nu au fost reflectate în rapoartele lor financiare depuse la CEC: PPRM – 5, PP „Renaștere” – 2, PPMPA – 1, MSPR Ravnopravie – 1, PAD – 1, PP Regiunilor – 1, PNL – 1, BE LP - 1.

În urma calculului comparative cu datele din rapoartele financiare ale CE vizate, pentru 4 săptămâni a fost estimat un quantum minim de cel puțin 13 205 lei neraportați.

Servicii de întreținere

Potrivit observatorilor Promo-LEX, pentru cele 13 sedii utilizate timp de 4 săptămâni de activitate nu au fost raportate cheltuieli în sumă de 2 327 lei.

3. ACTIVITATEA ORGANELOR CONSTATATOARE

Conform hotărârii cu privire la rapoartele concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campania electorală a alegerilor locale generale, potrivit situației din 22 mai 2015, CEC a aplicat sancțiuni sub formă de avertisment mai multor concurenți electorali: MPSN, MSPFN, PPM, PPPR, PPCD, PP Regiunilor, PSM, PPDA, PPNOI, PLD, BE LP. Sancțiunea a fost aplicată în contextul încălcării prevederilor art. 38 alin. 2 lit. (c) și art. 38² din Codul electoral, prin care concurenții nu au informat Comisia despre nedeschiderea contului bancar cu mențiunea „Fond electoral”.

La data de 2 iunie 2015, CEC a constatat încălcarea legislației electorale din partea PL în privința raportării financiare și a avertizat concurentul conform art. 38 alin. 4) din Codul Electoral, potrivit căruia concurentul electoral nu a prezentat date concrete în privința achitării pliantelor cu programul candidatului Dorin Chirtoacă.

La data de 09 iunie 2015, CEC a aplicat concurenților electorali PSM, PPSM și PLD sancțiuni sub formă de avertisment pentru încălcarea art. 38 alin. (2) lit. c) și art. 38² din Codul electoral. De asemenea, Partidului Liberal i-a aplicat repetat sancțiune sub formă de avertisment pentru neprezentarea informației solicitate de către CEC prin hotărârea sa nr. 3457 din 2 iunie 2015, ”Cu privire la rezultatele verificării suplimentare a raportului Partidului Liberal privind veniturile și cheltuielile, la situația din data de 22 mai 2015”.

La data de 05 iunie 2015, CEC a sancționat trei concurenți electorali (PP Regiunilor, PSM și PPSM) cu amendă de la 100 la 150 u.c. conform art. 48¹ al Codului Electoral, din motiv că aceștia au încălcat art. 38 alin. (2) lit. c) și art. 38² al aceluiași Cod, în speță, pentru neprezentarea raportului privind veniturile și cheltuielile din campania electorală pentru alegerile locale generale din 14 iunie 2015 și neinformarea CEC despre faptul că nu intenționează să-și deschidă cont Fond Electoral.

La data de 08 iunie 2015, CECE a anulat înregistrarea în campania electorală a candidatului independent T. Munteanu, or. Cantemir din motiv că a încălcat art. 38 alin (2), lit. h, I, alin 3 lit. f) a Codului Electoral și Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, p.14 alin. 2 și pct. 15 cu referire la modalitatea de amplasare a publicității electorale și de promovare a politicii pe panourile stradale.

METODOLOGIA DE OBSERVARE A ASOCIAȚIEI PROMO-LEX

Observarea Alegerilor Locale Generale din 14 (28) iunie 2015 este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte. Asociația Promo-LEX este o asociație obștească, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Misiunea Promo-LEX de Observare a Alegerilor Locale Generale include 39 observatori pe termen lung (OTL) și 33 observatori pe termen mediu (OTM), care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale din Republica Moldova în perioada 14 aprilie – 13 iulie 2015. În ziua alegerilor, Promo-LEX va delega câte un observator pe termen scurt (OTS) în fiecare circumscripție electorală de nivelul I. Efortul Promo-LEX va consta în Numărarea în Paralel a Voturilor (PVT) în toate secțiile de votare din mun. Chișinău, Bălți și Comrat. Observatorii implicați în procesul de monitorizare semnează Codul de conduită al observatorului național independent Promo-LEX, asumându-și obligația de a acționa operativ, cu buna-credință și în mod non-partizan. Sursa elaborării rapoartelor publice ale Misiunii servesc exclusiv rapoartele standardizate ale observatorilor întocmite în baza vizitelor în localități și corespunzător la Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul I și II și a discuțiilor, precum și a întâlnirilor cu interlocutorii și consultarea documentelor oficiale.

Misiunea de Observare Promo-LEX nu este oponent politic concurenților electorali implicați în alegerile locale generale din 14 (28) iunie 2015. Misiunea de Observare nu este un organ de anchetă și nu își asumă obligația expresă de a proba constatările observate. Probele foto și video acumulate de observatorii Promo-LEX sunt plasate regulat pe pagina www.electoralamonitor.md.

Acest proiect beneficiază de asistența financiară și tehnică din partea USAID, Consiliul European și NDI. Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor și partenerilor.

RECOMANDĂRI

Comisiei Electorale Centrale

- Modificarea regulamentului cu privire la listele electorale, în vederea acordării posibilității legale de a vota în baza certificatelor pentru drept de vot pentru toți alegătorii care în ziua votării nu se vor afla în aria secției de votare unde își au domiciliul sau reședința;
- Dotarea de urgență a BESV cu numărul necesar de certificate cu drept în vederea asigurării realizării dreptului de vot pentru toți alegătorii care în ziua alegerilor nu se vor afla în aria secției de votare unde își au domiciliul sau reședința;
- În vederea prevenirii migrației electorale „artificiale” este necesară elaborarea de urgență a unei Instrucțiuni prin care să fie explicată și urmărită modalitatea exercitării dreptului de vot pentru alegătorii care și-au schimbat reședința sau domiciliul în perioada dintre data întocmirii listelor electorale și data alegerilor;
- Asigurarea respectării de către BESV a programului calendaristic cu referință la alegerea organelor de conducere;

- Asigurarea respectării de către membrii CECE și BESV a orelor de lucru prescrise de regulament;
- Instituirea unui mecanism de asigurare a securității listelor electorale;
- Elaborarea unor propuneri de modificare a legislației în vederea înlăturării divergențelor legate de asigurarea securității datelor cu caracter personal și transparența listelor electorale;
- Continuarea instruirii funcționarilor electorali și revenirea la obligativitatea instruirii tuturor persoanelor delegate în calitate de potențial funcționar electoral, în special celor delegate de partidele politice reprezentate în Parlament;
- Inițierea propunerilor de modificare a art.32 ali.7 Cod Electoral;
- Avertizarea organelor electorale inferioare despre necesitatea respectării regimului de lucru și neadmiterea implicării membrilor organelor electorale în activități politice;
- Verificarea minuțioasă a rapoartelor financiare ale concurenților electorali și verificarea modului de acumulare a veniturilor, în special la rubrica cotizației de membru, cu adoptarea unei Hotărâri argumentate cu privire la toate constatările stabilite;
- Instituirea plafonului unic pentru toți concurenții electorali la nivel de circumscripție electorală;

APL-urilor

- Selectarea și propunerea membrilor organelor electorale, astfel încât să nu fie admisă modificarea frecventă a componenței nominale a acestora;
- Asigurarea CECE și BESV cu condițiile necesare activității acestora;
- Respectarea Programului calendaristic electoral;
- Publicarea rapoartelor financiare elaborate de candidații independenți;
- Neadmiterea utilizării ilegale a bunurilor publice în campania electorală.

Concurenților electorali

- Selectarea și propunerea membrilor organelor electorale, astfel încât să nu fie admisă modificarea frecventă a componenței nominale a acestora;
- Asigurarea transparenței financiare în perioada electorală;
- Evitarea utilizării resurselor administrative și de oferire a cadourilor cu tentă electorală;
- Sancționarea disciplinară potrivit reglementărilor interne pe linie de partid a candidaților care au admis utilizarea resurselor administrative și oferirea cadourilor electorale.

Organelor de drept

- Cercetarea alegațiilor de încălcare a legislației electorale și după caz atragerea la răspundere a persoanelor culpabile care au utilizat resurse administrative, au oferit cadouri electorale, au utilizat simboluri interzise în campania electorală sau au admis alte încălcări a legislației electorale.

LISTA DE ABREVIERI

alin. – aliniat

APL – administrația publică locală

art. – articolul

BE LP - Blocul electoral „Lista Poporului”

BE PPEM - Blocul electoral “Platforma Populară Europeană din Moldova – Iurie Leancă”

BESV – biroul electoral al secției de votare

BIDDO – Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului

CE – circumscripțiile electorale

CEC - Comisia Electorală Centrală

CECE – Consiliul electoral de circumscripție electorală

CI – candidat independent

CICDE – Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

com. – comună

CNPDCP – Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

fig. – figura

PPMPA – Mișcarea Populară Antimafie

MPSN - Mișcarea Profesioniștilor „Speranța - Надежда”

MSPFN - Mișcarea Social-Politică „Forța Nouă”

MSPR Ravnopravie - Mișcarea Social-Politică Republicană „Ravnopravie”

MSPRRM - Mișcarea Social-Politică a Romilor din Republica Moldova

mun. – municipiu

NATO – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord

NDI – Institutul Național Democrat

nr. – număr

ONU – Organizația Națiunilor Unite

or. - oraș

OSCE – Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

OTL – observator pe termen lung

OTM – observator pe termen mediu

OTS – observator pe termen scurt

PP Regiunilor - Partidul Regiunilor din Moldova

PC - Partidul Conservator

PCRM – Partidul Comuniștilor din Republica Moldova

PDM – Partidul Democrat din Moldova

PE - Partidul European

PL – Partidul Liberal

PLD - Partidul Legii și Dreptății

PLDM – Partidul Liberal Democrat din Moldova
PM- Partidul Muncii
PMAE - Partidul Mișcarea „Acțiunea Europeană”
PMUEM - Partidul „Moldova Unită – Единая Молдова”
PNL – Partidul Național Liberal
PNUD – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
PP – partid politic
PPPN – Partidul Politic Partidul Nostru
PPCD – Partidul Popular Creștin Democrat
PPCNM - Partidul Politic „Casa Noastră – Moldova”
PPDA - Partidul Politic „Democrația Acasă”
PPDM - Partidul Politic „Partidul Popular Democrat din Moldova”
PPM - Partidul „Patrioții Moldovei”
PPMPUV - Partidul Politic „MIȘCAREA POPULARĂ PENTRU UNIUNEA VAMALĂ”
PPNOI - Partidul Politic Noua Opțiune Istorică
PPPAM - Partidul Politic Partidul Agrar din Moldova
PPFP - Partidul Politic „Partidul Forța Poporului”
PPPNT - Partidul Politic „PENTRU NEAM ȘI ȚARĂ”
PPPR - Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”
PPSP - Partidul Politic „Partidul Societății Progresiste”
PPPVE- Partidul Politic Partidul Verde Ecologist
PPRM - Partidul Politic Partidul Popular din Republica Moldova
PPSM - Partidul Popular Socialist din Moldova
PPUM - Partidul Politic pentru Unirea Moldovei
PRM - Partidul Republican din Moldova
PSRM – Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”
PVT - tabularea în paralel a voturilor
RM – Republica Moldova
r. - raionul
s. - sat
SV – secție de votare
UATSN – Unitatea Administrativ-Teritorială din Stânga Nistrului
UE – Uniunea Europeană
UTAG – Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia
tip- tipografie
tir. - tiraj
unit. - unitate